

Kultura 2026

2.

Ročník XXXIII.
Bulletin Klubu kultury SN ČR

Vážené členky, vážení členové Klubu kultury, milí čtenáři,

dostává se vám do rukou nové číslo našeho magazínu, které je opět plné inspirativních informací z kulturního dění. V tomto vydání vás seznámíme s řadou zajímavých kulturních akcí, zavedeme vás na nové výstavy v České republice i do muzejních expozic a nabídneme vám čerstvé knižní recenze. Z nových rozhovorů přinášíme pozoruhodné povídání dramaturgyně Kristýny Tejmarové s mladou režisérskou nadějí Jolantou Lipkovou, která se dlouhodobě věnovala autorské inscenaci o souborném díle Aloise Jiráska, již uvedlo divadlo D21 koncem května tohoto roku.

V tomto čísle bychom rádi obzvláště vyzdvihli práci členů výboru a našich spolupracovníků. Jaroslava Světlíková s námi i přes své současné vytížení aktivně spolupracuje a díky tomu se nám podařilo z jejího fotoreportážního archivu získat rozsáhlou kolekci snímků z olympiády v Sarajevu. Tuto sbírku jsme následně darovali Muzeu Sarajevo, čímž úspěšně pokračujeme v rozvíjení česko-bosenskohercegovinských vztahů.

Velkou radost máme také z úspěchu našeho bývalého předsedy dr. Vojtecha Čelka, který získal mimořádné ocenění. Klub autorů literatury faktu a město Jaroměř uspořádaly již 26. ročník Cen Miroslava Ivanova za literaturu faktu a právě Cena Miroslava Ivanova za trvalý přínos české a slovenské literatuře faktu byla udělena Vojtechu Čelkovi, k čemuž mu srdečně blahopřejeme.

Rádi bychom také zmínili dr. Marii Bahenskou, která přímo na naší členské schůzi úspěšně zahájila nový přednáškový cyklus. V této aktivitě hodláme i nadále pokračovat a obracet se s prosbou o přednášky především na členy našeho Klubu.

Dr. Hasan Zahirović koncem května vystoupil v Literaturhuset v Oslu, kde vedl literární večer se dvěma autorkami bosenskohercegovinského, českého a norského původu (Martina Mlinarević, Vesna Evans). Ostatní členové výboru pro vás neúnavně navštěvují nejrůznější kulturní akce, o kterých se podrobněji dočtete v jejich autorských článcích na dalších stránkách.

Závěrem mi dovoluji popřát vám všem krásné, klidné a kulturou obohacené léto plné nezapomenutelných zážitků.

Příjemné čtení přeje

za redakci magazínu Klubu kultury
Hasan Zahirović

PROSLOV PŘEDSEDY HASANA ZAHIROVIČE Z ČLENSKÉ SCHŮZE KLUBU KULTURY, 14. 4. 2026

Vážené kolegyně, vážení kolegové, milí členové Klubu kultury,

dovolte mi, abych vás srdečně pozdravil na dnešní členské schůzi. Jsem velmi rád, že se zde po roce opět setkáváme, abychom zhodnotili uplynulé období, které bylo pro náš Klub v mnoha ohledech přelomové a náročné. Srdečně vítám naši členku, bosensko-španělskou bohemistku, herečku a překladatelku Mgr. Adisu Zuberović, která v těchto dnech pobývá na překladatelské konferenci v Brně.

Naším hlavním pojátkem zůstává časopis Kultura, který v roce 2026 vstoupil do svého úctyhodného 33. ročníku. V uplynulém roce jsme prošli výraznou změnou v jeho distribuci. Podařilo se nám naplnit cíl zveřejňovat jednotlivá čísla v digitální podobě na webu Syndikátu novinářů, kde jsou nyní přístupná všem zájemcům. Tato změna odráží i preference vás, našich členů. Průzkum ukázal, že více než polovina členské základny preferuje digitální verzi. Zároveň však plně respektujeme přání našich zralejších členů, kteří i nadále dostávají tištěný časopis do svých poštovních schránek. Abychom udrželi vysokou úroveň příspěvků, vypracovali jsme nové metodické pokyny pro autory, které jsou dostupné na webu a v časopise na ně odkazuje QR kód. V souvislosti s profesionalizací listu jsme již v lednu podali žádost o přidělení ISSN a nyní čekáme na vyjádření úřadů (č. E II045, evidováno u MK ČR).

Výrazným posunem prošla správa naší členské základny. Zavedli jsme moderní systém plateb členských příspěvků přímo na bankovní účet Klubu kultury, který se v praxi osvědčil. Pro zefektivnění komunikace jsme zkompletovali seznam e-mailových adres, díky čemuž vám můžeme pravidelně posílat novinky a operativně řešit členské záležitosti. Pokud jde o aktuální stav naší základny, k dnešnímu dni evidujeme 69 členů, z čehož je 16 novinářů a 53 hostů.

V souvislosti s členstvím jste již obdrželi nové členské průkazky. Tento rok byl organizačně náročný, neboť jsme poprvé zpracovávali digitální fotografie členů do jednotné vizuální podoby kartiček. Věříme, že příští rok již bude díky této přípravě proces vydávání plynulejší. Nová průkazka bude navíc obsahovat webovou adresu Klubu, která na té letošní chyběla. Budeme velmi rádi za jakékoli vaše připomínky k fungování Klubu, které nám můžete zasílat.

V minulém roce se nám podařilo zapojit do výstavní činnosti, a to hned dvakrát. Koncem září jsme v Národní knihovně v Bělehradě zařadili výstavu Nerozlučná dvojice – bratři Čapkové autora Hasana Zahiroviče. Putovní výstava obsahující přes 15 panelů byla po Bělehradě k vidění také v České besedě ve Vršaci a bude pokračovat dál po Balkáně. Dále jsme byli osloveni Novým sdružením pražských umělců (Husinecká – Žižkov), abychom 2. 2. 2026 zahájili výstavu Zdeňka Řípy a Pavla Straky (úvodní proslov byl následně vytištěn v našem časopisu č. 1/2026).

Jménem Klubu kultury jsme od naší kolegyně Jaroslavy Světlíkové získali přes 350 snímků z olympiády v Sarajevu, které jako reportérka fotografovala přímo na místě. Tuto vzácnou sbírku jsme začátkem května předali Muzeu Sarajevo, protože mu po válečných událostech zůstaly v depozitáři pouze dvě originální fotografie z této olympiády pořádané v roce 1984.

Rád bych také vyzdvihl naše nové aktivity v přednáškové a publikační činnosti. Naším záměrem je pravidelně pořádat odborné přednášky z různých oblastí kultury. Tento přednáškový seriál zahájí přímo na dnešní členské schůzi naše místopředsdkyně, doktorka Marie Bahenská, s tématem „Lektorky, překladatelky, novinářky – nedocenené a zapomenuté“.

V oblasti publikační uvažujeme o založení vlastního nakladatelství pod hlavičkou Klubu kultury a plánujeme žádat Syndikát o grantovou podporu na vydávání edičních řad. Již na podzim připravujeme publikaci věnovanou exilové literatuře, konkrétně korespondenci Bohuslavy Bradbrookové a Otakara Vočadla.

VÝBOR Klubu kultury SN ČR

Výbor je volený členskou schůzí na dobu tří let. V současné době pracuje ve složení:

Předseda:

- Mgr. Hasan Zahirovič, Ph.D.

Místopředsdkyně:

- PhDr. Marie Bahenská, Ph.D.

Členové:

- PhDr. Vojtěch Čelko
- Ing. Jaromír Hampl
- PhDr. Aleš Holub
- Mgr. Jaroslava Smolová
- Ing. Romana Velčovská

Děkuji vám za vaši dosavadní přízeň a těším se na naše společné budoucí aktivity.

Marie Bahenská přednáší. Foto: (hz)

Host Adisa Zuberović. Foto: (hz)

Zleva Alena Dlabáčová, Aleš Holub, Romana Velčovská. Foto: (hz)

Foto: (hz)

VOJTECH ČELKO OCENĚN ZA TRVALÝ PŘÍNOS LITERATUŘE FAKTU

Jedním z velkých ocenění, které v poslední době získává náš bývalý dlouholetý předseda PhDr. Vojtech Čelko, byla cena Miroslava Ivanova, kterou náš letošní jubilant obdržel na slavnostním setkání v Knihovně Václava Havla v Praze dne 3. června 2026. Oficiální podoba tohoto ocenění zněla: Klub autorů literatury faktu a Město Jaroměř vyhlásily 26. ročník Cen Miroslava Ivanova za literaturu faktu. Cena Miroslava Ivanova za trvalý přínos české a slovenské literatury faktu se uděluje Vojtechu Čelkovi. Slavnostní laudatio pak přednesl předseda KALF Mgr. Michal Macháček, Ph.D. Vojtech Čelko odpověděl svým děkovným projevem, ve kterém zavzpomínal na mnoho skvělých osobností slovenského i českého veřejného života, včetně Vojtěcha Zamarovského, slovenského historika, spisovatele a překladatele a současně zakladatele literatury faktu v Československu. Pro zájemce o ostatní oceněné autory, kteří byli vybráni odbornou porotou, odkazují na web: www.klubliteraturyfaktu.cz.

Jan Šimurda

Foto: JANSI

LAUDATIO PŘEDNESENÉ NA SLAVNOSTNÍM UDÍLENÍ 26. ROČNÍKU CEN MIROSLAVA IVANOVA ZA LITERATURU FAKTU V KNIHOVNĚ VÁCLAVA HAVLA DNE 3. ČERVNA 2026

O panu Vojtechu Čelkovi by se dalo hovořit opravdu dlouho... Na první dobrou se mi při zmínce jeho jména vybaví výrok Tomáše Garrigua Masaryka: „Svět stál a stojí na práci, ne na náladě. Svět udržuje se jen prací, a to práci drobnou, práci stálou.“ Domnívám se, že právě tato slova Vojtěcha Čelka mimořádně vystihují.

Mnozí umějí bádát, jiní umějí poutavě vyprávět, další organizovat. Jen málokdo dokáže vše

skloubit. Vojtech Čelko patří mezi ty renesanční osobnosti. Narodil se téměř před osmdesáti lety v Bratislavě, vyrůstal v Trenčíně a šedesátá léta jej zavedla do Prahy. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy vystudoval historii a hindštinu. V období Pražského jara a jeho doznívání se aktivně zapojil do studentského veřejného života na straně reformistů. Řekneme rovnou, že nebyl člověkem, který by stál stranou dění.

Po studiích působil jako interní aspirant v Historickém ústavu a následně v Orientálním ústavu ČSAV. Politický škrálopůl za předcházející angažovanost mu však další profesní dráhu nijak neusnadnil. A tak se nějaký čas živil všelijak, dokonce - byť jako neřidič - i půjčováním automobilů. Cesty autorů literatury faktu jsou opravdu nevyzpytatelné.

Další léta Čelka nakonec zavedla do Městského muzea v Rumburku, kde zároveň rozvíjel svůj odborný zájem o muzeologii. Později se stal tajemníkem Klubu slovenské kultury v Praze, následně ředitelem Domu slovenské kultury. Od roku 1994 působil v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, kde se dlouhodobě podílel mimo jiné na organizaci studentské dějepisné soutěže EUSTORY, ale také na zásobení tamější knihovny literaturou slovenské proveniencie. Pokud některý slovenský titul s historickou tematikou nemůžete v Čechách sehnat, je velká pravděpodobnost, že díky Čelkovi jej naleznete právě tam.

Věřejná a spolková činnost Vojtěcha Čelka by vydala na samostatné laudatio. Připomeňme alespoň jeho dlouholeté působení ve Společnosti generála Milana Rastislava Štefánika, kde byl dlouholetým předsedou, či jeho práci pro Česko-slovenskou komisi historiků, Klub kultury Syndikátu novinářů ČR nebo pro Společnost přátel Mongolska. Pan Vojtech Čelko je autorem či editorem řady odborných textů. Dlouhodobě se věnoval tématům, která nebyla ani jednoduchá, ani pohodlná. Připomeňme průkopnickou práci o Demokratické straně na Slovensku, při níž navazoval v 60. letech kontakty se slovenskými exulanty, o což neprojevili zájem pouze historici, ale také jeden nevšední „recenzent“ – Státní bezpečnost...

Problematické česko-slovenského exilu zůstává Čelko věrný dodnes. Hodí se na tomto místě zmínit jeho podíl na vydání korespondence mezi jeho učitelem, historikem a tehdejší exulantem Vilémem Prečanem a Václavem Havlem z 80. let. Významnou zásluhu také má Čelko na přenesení pozůstalosti významného představitele slovenského exilu Jozefa Lettricha do Slovenské národní knihovny v Martině. Vedle odborných studií přináší i úctyhodným množství originální biografické portréty a recenze knih či výstav a jiných akcí – drobnější texty, které částečně souborně vyšly v jeho knihách *Zo všetkých strán* a *Zďaleka a zblízka*.

Dovolím si však tvrdit, že nejsilnější stránkou Vojtěcha Čelka není jeho záslužná práce

na badatelsko-spisovatelském poli, nýbrž mimořádná schopnost propojovat lidi, vytvářet prostor pro spolupráci, zejména česko-slovenskou vzájemnost a inspirovat druhé. Dnešní ocenění není tak pouze poděkováním za jednotlivé knihy, studie či projekty. Je především vyjádřením úcty k dlouholeté, trpělivé a poctivé práci člověka, který významně obohatil českou i slovenskou literaturu faktu, rozšířil naše poznání dějin a přispěl ke kultivaci veřejné debaty o minulosti i k udržování našeho společenství a historické kontinuity.

Vojtech Čelko patří k těm historikům, kteří nám připomínají, že dějiny nejsou jen souborem dat uložených v archívech. Jsou především příběhem lidí – jejich rozhodnutí, odvahy, omylů i nadějí. Jsou příběhem plným nečekaných souvislostí. Příběhem lidí pro lidi. A právě takové příběhy pomáhají udržovat živou paměť společnosti. Mají smysl.

Vážený pane Vojtechu Čelko, milý Vojto, přeju Ti pevné zdraví, mnoho sil do dalších let a radost z vědomí, že Tvá práce zanechala trvalou stopu v české i slovenské kultuře. A jsem přesvědčen, že zdaleka nekončí. Ostatně to dokládá i čerstvě vydaná kniha, na níž jsi se podílel – edice korespondence slovenského exilového politika Martina Kvetka s Vilémem Prečanem, na jejíž četbu se těšíme. Dovol mi, abych Ti jménem všech, kteří si Tvé práce váží, srdečně pogratuloval k ocenění. Děkuje za vše, co jsi pro českou a slovenskou literaturu faktu vykonal.

Michal Macháček,
předseda Klubu autorů literatury faktu

SLOVO LAUREÁTA: VOJTECH ČELKO NA UDÍLENÍ CEN MIROSLAVA IVANOVA

Slovutný pán predseda, milé panie, vážení páni, slávne zhromaždenie!

Keď som sa dozvedel, že mi bola udelená Cena Miroslava Ivanova za celoživotný prínos k českej a slovenskej literatúre faktu, bol som nesmierne prekvapený, dojatý a poctený. Dostať sa do spoločnosti ľudí, ktorých si vážim a ktorých diela ma dodnes ovplyvňujú, je česť, pre ktorú je každé ďakovné slovo z môjho pohľadu slabé.

Mal som len raz v živote príležitosť osobne sa stretnúť s Miroslavom Ivanovom, a tak mi dovoľte spomienku na tento príbeh. V druhej polovici osemdesiatych rokov bol v Prahe, v niekdajšom Zedwitzovom paláci, otvorený Dom slovenskej kultúry, v ktorého kultúrno-výchovnom oddelení som začal pracovať. Nemusím vám hovoriť, aké ťažké bolo uviesť v Prahe novú inštitúciu, a k tomu všetkému slovenskú! Bola to doba pokročilej normalizácie. Netušil som, že sa už chýli ku koncu, a kapkovsko-jakešovskému krídlu komunistickej strany sa vtedy podarilo aj mnohých súdnych ľudí v spoločnosti presvedčiť, že normalizácia je vec Slovákov. Nie je tu však priestor na rozvíjanie toho, prečo a akým spôsobom sa tak stalo.

Uvažoval som, ako urobiť novú inštitúciu zaujímavou, aby sa stala súčasťou pražského a v určitom smere aj českého kultúrno-spoločenského života. Premýšľal som, aké programy pripravovať, aby zaujali českého, nielen slovenského návštevníka. Budova bola krásne zrekonštruovaná Pamiatkovstvom Žilina a otvorená pri uvedení trasy metra „B“ do prevádzky. Nespomínam si, že by som niekedy na jeden štvorcový meter videl naraz toľko prítomných členov politbyra ako práve pri otvorení Domu slovenskej kultúry.

Hneď na začiatku začala fungovať peziňská reštaurácia so slovenskými špecialitami a dole vináreň, kde hrala cigánska hudba pána Horvátha, ktorý dokonca vedel na cimbale zahrať aj Smetanovu Vltavu. Obe miesta si našli svojich priaznivcov. Ale ako zaujať po stránke kultúry náročnú pražskú verejnosť, ktorá mala kultúrnu ponuku plným priehŕstím? Pričom nám, samozrejme, išlo o česko-slovenský kontext, ktorý sa činnosťou Domu slovenskej kultúry prelínal počas celej doby jeho existencie.

Na Slovensku v kultúre stále pokračovali prekáračky medzi Ľudovítom Pezlárom a jeho ľuďmi kontra Miroslavom Váľkom a jeho stúpenkami. Hovorilo sa síce o perestrojke, ale súdni ľudia hovorievali o „nových vetroch zo starých rití“. Tak čo si z toho vybrať?

Ale vráťme sa do Domu slovenskej kultúry. Jeden z programov, ktorý sa konal koncom osemdesiatych rokov, bola diskusia medzi dvoma špičkovými predstaviteľmi literatúry faktu, ktorých diela sa vo svojej dobe tešili obrovskej popularite – Čechom Miroslavom Ivanovom a Slovákom Vojtechom Zamarovským. So Zamarovským som sa poznal, dokonca mi tykal, lebo môj otec s Vojtom Zamarovským začiatkom dvadsiatych rokov spolu chodili v Trenčíne do ľudovej školy. Bola to židovská škola a, ako obidvaja spomínali, mala dobrých učiteľov a v sobotu mali chlapi voľno.

Miroslava Ivanova nebolo treba veľmi presviedčať. Viazalo ho priateľstvo so Zamarovským, chodieval často na besedy so svojimi či-

ateľmi a mal veľký úspech s rôznymi témami českých dejín, ktorým sa venoval. Zamarovský bol o desať rokov starší, mal už určité zdravotné limity a na rovinu mi povedal, že chodí na literárne besedy už len do detských domovov alebo k vojakom základnej služby. No s Miroslavom Ivanovom na besedu vraj pôjde rád.

Pozvali sme aj žiačky odbornej knihovníckej školy, bol to nejaký druh pomaturitného nadstavbového štúdia. Samozrejme, povedomie o besede bolo veľké, podobne ako pri iných programoch. Novomeského sála, v ktorej beseda prebiehala, mala kapacitu asi sto miest a bola úplne preplnená. Požiarnik, ktorý mal službu, mi povedal, že sa so mnou o tom nebudem baviť, keď som ho presviedčal, aby nič nenamietal. Odmietal prebrať zodpovednosť, ak by sa niečo prihodilo. No, poručeno Pánu Bohu, hovoril som si...

Tento program som moderoval. Väčšinu návštevníkov tvorili samé panie v penzijnom veku alebo tesne pred ním. Miroslav Ivanov mal u žien veľký obdiv a tie v danej dobe (nepoznám dnešné štatistiky) čítali oveľa viac ako muži. Dnes si už nepamätám, aké otázky som ako moderátor obom protagonistom večera kládol.

Boli však v tejto téme takí zohratí, akoby takúto besedu viedli každý deň. Po ich výklade prišli na rad otázky z publika. Jedna za druhou padali na Miroslava Ivanova. Jedna pani dokonca extaticky vykrikla: „Vždyť vy jste Jirásek dnešní doby!“ A bola za to odmenená frenetickým potleskom. Večer sa predĺžil oveľa viac než iné podujatia a ľudia sa jednoducho nechceli rozísť. Som presvedčený, že aj na každú zo študentiek, budúcich knihovníčok, tento program urobil hlboký dojem a utvrdil ich v tom, že si svoje povolanie vybrali správne. Po skončení sme – ako inak – v trojici ochutnali víno z peziňských vinohradov.

Som nesmierne rád, že sa môžem zaradiť do spoločnosti, kde figurujú mená mojich učiteľov, priateľov, ale aj autorov, ktorých nesmierne rád čítam, hoci som nemal možnosť poznať ich osobne.

Veľmi si vážim mená ľudí, ktorí boli do tejto kategórie ocenených zaradení zo slovenskej strany: Slavo Kalný, Anton Hykisch, Ivan Kamenec, Anton Baláž či Rudolf Dobiáš.

Som úprimne vďačný za toto ocenenie, ktoré ma aj naďalej nesmierne zaväzuje.

Foto: JANSI

VZÁCNÝ DAR PRO SARAJEVO A ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH JAROSLAVY SVĚTLÍKOVÉ

Jménem Klubu kultury jsme od naší kolegyně Jaroslavy Světlíkové získali přes 350 snímků z olympiády v Sarajevu, které jako reportérka fotografovala přímo na místě. Tuto vzácnou sbírku jsme začátkem května předali Muzeu Sarajevo, protože mu po válečných událostech zůstaly v depozitáři pouze dvě originální fotografie z této olympiády roku 1984.

Kolegyni Světlíkové děkujeme za tento vzácný dárek. Sama o sobě skromně říká:

„Můj příchod na svět byl trochu napínavý. Narodila jsem se rodičům jako nejmladší dítě ke dvěma starším sourozencům – sestře a bratrovi. V té době jsme bydleli v Praze-Vršovicích, otec byl stavitel a matka úřednice. Otec pracoval v Bratislavě, a proto se moje sestra narodila v Bratislavě. Bratr se o rok později už narodil v Praze, kde měli rodiče stále bydliště. Když se po osmi letech blížilo datum mého příchodu na svět, usmyslila si moje máti, že každé dítě bude mít jiné místo narození. Sestra Bratislavu, bratr Prahu a já jsem měla mít Brno. Sedla si v Praze do rychlíku a jela směr Brno. Na tom by nebylo nic napínavého, jen neuvěřitelná od-

Mým velkým koníčkem už od dětství bylo psaní. Se spolužačkou jsme si psaly dlouhé dopisy každý den a chudáka listonoše jsme ani trochu nešetřily. Vystudovala jsem ekonomii, vdala se a v rozmezí 1961, 1964 a 1972 jsem porodila nejdříve dceru a pak dva syny. Jakmile tomu nejmladšímu byly tři roky, nastoupila jsem díky zvládnutému konkurzu do redakce Západočeského železničáře, kde jsem pracovala patnáct let.

Dnes žiji s manželem – výtvarníkem už 54 let, z dětí jsou dospělí – dcera je lékařka a oba synové jsou výtvarníci. Do rodiny nám přibýlo pět vnoučat a v nejbližších dnech k nám přibude první pravnučka.

Díky reorganizaci v roce 1993 se zrušily všechny regionální redakce a noviny pro železničáře pak vycházely pro celou republiku v Praze na Generálním ředitelství Českých drah. Ze mě byl rázem „penzista“, ale psát jsem nepřestala. Vydala jsem dvě knihy s naší známou plzeňskou etnografkou a začala jsem studovat na tzv. Univerzitě třetího věku. Za jedenáct let mám vystudovaný téměř stejný počet oborů. Každých 14 dní jezdím do Prahy, kde máme při Syndikátu novinářů ČR Klub kultury – jsem jeho předsedkyní.

Mezi mé koníčky kromě psaní patří fotografování, četba, hudba, filmy a hlavně divadlo.“

Text: (hz) Foto: Jaroslava Světlíková

vaha – byla polovina prosince 1940. Bohužel do Brna nedorazila a v Kolíně musela vystoupit, protože jsem se asi drala na svět rychleji, než se předpokládalo. Naštěstí u Kolína bydlela babička, a tak jsem světlo světa spatřila v malé polabské vesnici Vinařice, dne 15. prosince 1940.

Moje dětství ze začátku ovlivnila válka, pamatuji se, že dodnes nemám příjemný pocit, když slyším zvuk sirény. Bydleli jsme u vršovického nádraží a před domem byl malý park. Tam jsem si hrála, ale když se blížil nálet, tak se na střechu vojenského německého lazaretu, který byl jen přes ulici, rozeřvala siréna. To už pro mě někdo z rodiny přišel a odváděl mě do krytu. Po válce jsme se přestěhovali do severních Čech, kde jsem začala chodit do školy.

SARAJEVSKÉ VZPOMÍNÁNÍ

Na co nesmím zapomenout. Zimní olympijské hry – Sarajevo 1984. Naše malá redakce nemohla očekávat, že by získala na takovou akci akreditaci pro redaktora podnikových novin. Bitva byla i mezi celostátními médii, aby se tam dostala. Nám pomohla šťastná náhoda, dostali jsme nabídku od tehdejšího předsedy SSM a člena naší redakční rady, který se zeptal, jestli bychom nechtěli jet na olympiádu – pokud bychom si zaplatili cenu letenky, má k dispozici jedno místo. Nebylo proč váhat.

Věděla jsem, že kromě sportovních zážitků mě v Sarajevu čeká setkání se zajímavými lidmi a hlavně množství záběrů zajímavého města a jeho okolí. Čekal mě tam ještě jeden úkol. Ryze osobní. Má dcera, tehdy studentka medicíny, se chtěla vdávat za svého spolužáka, také budoucího lékaře. Problém, který jsem právě v Sarajevu vyřešila, byly krásné, bílé svatební lodičky. Její manželství trvá dodnes a jistý podíl na tom má i dárek ze Sarajeva.

Letadlo zamířilo na jih a když doletělo nad Sarajevo, pod námi se zelenalo jaro a nic nenavštědčovalo tomu, že za dva dny bude zahájena zimní olympiáda. Následující den bylo slavnostní zahájení s barevným průvodem sportovců celého světa. Stadion, k němuž ved-

la dlouhatánská fronta diváků, se pozvolna zaplňoval. Skupinky diváků vedli vlajkonoši. V jednu chvíli se vlajkonoši seběhli a v hledišti stadionu vytvořili barevnou kytici z národních vlajek a zamávali na pozdrav. Vůbec nezáleželo na tom, z kterého státu na naší planetě kdo byl. Nezapomenu ani na sarajevské středoškoláky oblečené v různobarevných kombinézách s pletenými doplňky, ke každé barvě jiný, zajímavý tvar. Zvláště dívkám to moc slušelo a ochotně pózovaly před mým fotoaparátem. Všude voněly žluté drobné kvítky mimózy.

Ve středu večer byla pro nás připravena slavnostní večeře, a ještě kolem půlnoci po sněhu ani památky. Kdyby mně někdo tvrdil, že ze dne na den napadne půl metru sněhu – nevěřila bych. Ale stalo se. Čtvrteční ráno vykouzlilo ohromné peřiny sněhu na střechách zaparkovaných aut. A z rádia se ozývaly výzvy, aby kdo nemusí, ať auto nechá stát. Brodili jsme se sněhem až na zastávku autobusu, který nás odvezl na sportoviště, kde se začínala první bitva o olympijské medaile. Byl to běh na lyžích, startovala i Květa Pecková-Jeriová vybojovala na trati 5km bronzovou medaili.

Nedokážu zapomenout ještě na jeden moment ze zimní olympiády. Kromě divadla jsem byla i dlouholetým fandou filmu. Místní noviny psaly o tom, kdo ze slavných do Sarajeva dorazil. Mezi hosty byl i americký populární herec Kirk Douglas. Ubytován byl v hotelu Holliday Inn a moje šance, že ho uvidím a případně požádám o autogram, byly nulové. Sebekriticky jsem si uvědomila, že už mně dávno není šestnáct, takže „zapomeň, fanyňko, na slavného Pekelníka.“

Rozjela jsem se ke stadionu, kde se bojovalo o medaile v povinných tancích. Všichni jsme byli natěšení na britskou krasobruslařskou dvojici Torvillová – Dean a jejich překrásné Bolero. Vybojovali zlato. Fotoaparát jsem měla v pohotovosti a rozhlížela se kolem sebe a hledala zajímavé lidi okolo. V jednu chvíli jsem se otočila za sebe a strnula jsem. Dvě řady za mnou obklopen z každé strany atraktivní ženou – možná to byly americké herečky – seděl Kirk Douglas. Byla přestávka a já sváděla vnitřní boj – požádám o autogram nebo nepožádám? Nakonec jsem z desek vyndala grafiku s historickými domy na plzeňském náměstí a vyrazila s prosbou o autogram. Do té doby si slavného herce vlastně ani nikdo nevšímal, ale potom, když jsem odcházela s autogramem, se začala formovat doslova fronta. Odešel a po přestávce už se nevrátil.

Dodatečně se všem zájemcům o jeho autogram omlouvám ...

V Sarajevu jsem nafotila spoustu záběrů, ale kromě našich novin jsem je nikdy nezveřejnila. V době olympiády tam panovala úžasná vstřícnost, autobusy zastavovaly na zamávání i mimo stanici, když jsme se zeptali na cestu, dotázaný nás raději dovedl na hledané místo, zvláště, když se dověděl, že jsme Češi, řidiči i soukromých automobilů nám nabízeli dopravu na sportoviště. Jedním slovem nádherná a neuvěřitelná mezinárodní porozumění.

Po letech také tak trochu náhodou do našeho Klubu kultury Syndikátu novinářů ČR přišel mladý kolega Hasan Zahirović, velký znalec díla Karla Čapka a rodák ze Sarajeva. Přinesla jsem mu mé záběry z jeho hlavního města a s překvapením jsem sledovala jeho reakce. Netušila jsem, jak moc toto město změnila válka a tehdejší „pohoda“ a usměvaví obyvatelé jako by zmizeli. Fotografovaná místa plná poezie se ztratila, už tam nejsou. A pak jsem si na internetu otevřela fotografie současného Sarajeva a jeho tehdy slavná olympijská sportoviště. Nevěřila jsem vlastním očím a nebylo mi z toho dobře.

Text a foto: Jaroslava Světlíková

ČLENKA VÝBORU JAROSLAVA SMOLOVÁ OČIMA KOLEGYNĚ JAROSLAVY SVĚTLÍKOVÉ

Když mě nedávno současný předseda Klubu kultury Hasan Zahirović požádal, abych napsala pár řádek do červnového čísla KULTURY o své milé kolegyni a kamarádce Jarce Smolové, ráda jsem slíbila, že se o to pokusím.

S Jarkou Smolovou se známe spoustu let, až se dnes leknu, když uplynulou dobu vyjádřím číslem. Jarka pochází i se svým životním partnerem z Klatov, kam se dnes moc ráda vrací jako „na chalupu“. Z osmého patra bytu po mamince má Šumavu jako na dlani a na dohled. Ale ani tam jen neodpočívá a neužívá si klidu. Každoročně například připravuje setkání spolužáků z gymnázia, a přestože už léta žije v Praze, Klatovy jsou stále její srdeční záležitostí, nepřestala se tam cítit jako doma.

Vystudovala pedagogickou fakultu, ale před katedrou dlouho nepobyla. Její kantorskou dráhu přerušilo dvojnásobné mateřství a přestěhování do Plzně. Tam se tak trochu náhodou dostala k novinářině. V plzeňských školách tehdy nebylo pro učitelku místo, a tak využila nabídku a nastoupila do krajského deníku. Nejdříve do oddělení zpravodajství a pak na kulturu.

Troufám si tvrdit, že kultura pro Jarku nebyla nikdy jen koníčkem, ale pořádným koněm. Její cesty později vedly z Plzně do Prahy, kde měla mnohem větší možnosti nejen psát o kultuře, ale především využít pestřejší nabídku kulturních akcí než na oblasti. Divadla, koncerty i výstavy výtvarného umění, přenosy z Metropolitní opery v New Yorku atd. Všechno ji zajímalo. Vzpomínám si, jak vodila svá vnoučata od útlého věku do divadla a na koncerty, aby v nich vzbudila zájem.

Jarka miluje kulturu, ale také ráda vyrazí do světa. Má toulavé boty a ty ji stále ještě zavádí do různých míst nejen po Evropě, kde nevynechává určitě slavné galerie výtvarného umění. Vždycky, když se vrátila z nějaké cesty, přišla na výbor Klubu v nějakém zajímavém kousku oblečení. Slušelo ji to.

A to je další kapitola, kterou lze nazvat „věk je jen číslo“. Jarka má totiž „styl a šmrnc“, je vždycky perfektně učešaná v moderním sestřihu a nikdo, kdo ji zná, by nevěřil, že jí k osmičce letos v lednu přibyla ještě trojka. V Klubu kultury jsme se před lety sešly a naše spolupráce trvala až do doby, než mi zdravotní problémy znemož-

nily dojíždět z Plzně do Prahy. Začínaly jsme ještě v době předsedování PhDr. Aleše Holuba, což je pohled do dávné historie. Všechny evidence jsme dělaly ručně, žádné počítače ani jiné technické vymoženosti nebyly.

Jak nám všem léta přibývala, snažili jsme se získat pro práci v Klubu mladší generaci, ale nedařilo se nám to. Práce ve výboru Klubu je dobrovolná, a tudíž bez nároku na honorář, ale nás těšilo se pravidelně scházet a vzájemně se informovat o zajímavostech v kultuře. Mockrát se nám zdálo, že pomyslné žezlo nebude komu předat a Klub kultury zanikne. Jsem moc ráda, že se to nestalo.

Klub kultury Syndikátu novinářů dál existuje a patří mezi nejdéle fungující kluby Syndikátu. Také díky organizačním schopnostem Jarky Smolové vychází nadále i časopis KULTURA. Je pestřejší a zajímavější, přibýlo autorů článků a fotografií. Daří se tak udržovat kontakt se všemi členy Klubu, kteří spolehlivě najdou každé další číslo ve schránce. Představuje to spoustu práce ochotných kolegů, kolegyní a celého současného výboru Klubu, jehož je Jarka Smolová dlouhá léta více než platným členem.

Text: Jaroslava Světlíková, Foto: (hz)

„MÁM SILNOU POTŘEBU SE VYJADŘOVAT K TOMU, CO SE DĚJE KOLEM MĚ, A SKRZE DIVADLO TA MOŽNOST JE.“

Jolanta Lipková je mladá režisérka, která 28. května uvedla v Divadle D21 premiéru své autor-
ské inscenace JIRÁSEQ ZA 3600 SEC. Ta je určena primárně studentskému publiku od dvanácti
let, horní věková hranice však není omezena. S režisérkou si popovídala dramaturgyně divadla
Kristýna Tejmarová.

Jolanta Lipková a Hasan Zahirović

Hasan Zahirović, Michal Kraus, Petr Pochop

Kudy vlastně vedla tvá cesta k divadlu, potažmo k divadelní režii?

Byť nepocházím z umělecké rodiny, rodiče nás se sestrou vedli k umění a k celoživotní potřebě se vzdělávat. Odpoledne po škole jsme se věnovaly malbě, tanci, hraní na hudební nástroje, zpěvu a psaní. Každé léto jsme jezdily za kmotříčkou na statek, kde jsme s dalšími dětmi hrály divadlo a na malou kameru natáčely filmy. Rodiče doufali, že budu mít umění jen jako koníček a budu se živit nějakou „normální prací“, ale po mém nástupu na DAMU pochopi-

Michal Kraus, Hasan Zahirović, Petr Pochop

li, že to v mém případě nejspíš nepůjde. Bavilo mě tvořit všemi způsoby a nevěděla jsem, kterému oboru dát přednost, jestli mám jít studovat scenáristiku, hudební skladbu nebo grafiku. Nakonec se ukázalo, že režie je obor, který všechny další propojuje. Vzhledem k tomu, že jsem společenský tvor, byla to ideální volba. A proč právě divadelní režie? Pokud jsem z něčeho nevyrostla, tak je to hravost. Právě hravost můžu na divadle využít snad víc než ve filmu.

Co tě na téhle umělecké „disciplíně“ nejvíc fascinuje a baví?

Jednak hra s fantazií, ale především synergie – tvořit dohromady s dalšími lidmi, kdy se skládá nápad od nápadu a vznikají díla, která by člověk sám nikdy neměl šanci vymyslet. Zároveň mám silnou potřebu se vyjadřovat k tomu, co se děje kolem mě, a skrze divadlo ta možnost je.

Bez čeho by ses v té profesi naopak obešla?

Asi nejvíc mě mrzí mezi divadelníky zabomýšlí války o prestiž. Přijdou mi absurdní, zvlášť když většina z nás nemá dostatek finančních prostředků na důstojný život, a to bez ohledu na talent, ocenění nebo úspěch. Přetvářka a vy-

nucování si autority některými jedinci ve světě divadelní režie se mi bytostně přičí už od DAMU.

A co ty a light design?

Ke světům jsem se dostala zpočátku z nutnosti. Na klauzurách na škole jsem chtěla pracovat se světlem víc než jen, aby bylo hercům vidět do tváře, ale neznala jsem v té době nikoho, kdo by se light-designem zabýval, takže jsem začala jako samouk. Během studia jsem vystřídala mnoho divadelních profesí, mimo jiné jsem se živila jako osvětlovač, což mi otevřelo cestu nejen k experimentování se světlem, ale i k light-designerům, jako je například Magdalena Hůlová nebo Pavla Beranová, od kterých se doteď stále učím. Světlo může udávat nejen atmosféru, ale i rytmus, fokus. Může nahradit to, co zastupuje ve filmu kamera, může se stát scénografií, nebo dokonce samotnou postavou, vytvářet významy. To, co na plném světě působí komicky, může v nižších světelných intenzitách působit děsivě. Pokud to jen jde, snažím se se světlem pracovat už od prvních prostorových zkoušek. Herci, světlo a situace jsou pro mě základními kameny divadla.

V inscenaci Aktivní zálohy kromě obsluhy světel a zvuku taky krásně zpíváš lidové písničky. Jak dlouho se zpěvu věnuješ (a hudebě vůbec)?

Zpívání je pro mě základní potřeba, stejně jako pít nebo jíst. S rodinou máme takový zvyk, že když se spolu potkáme, tak si sedneme k nástrojům a hrajeme a zpíváme. Když jsem byla malá, ve vedlejší obci se objevila dětská pěvecká soutěž a její výhra mě významně motivovala k dalšímu tréninku. Později jsem měla na krátkou dobu i lektorky operního a jazzového zpěvu, ale zpívala jsem si celou dobu hlavně pro sebe. Doteď netuším, kde na mě režisér Jiří Ondra narazil, ale jsem za tu příležitost moc ráda.

Jaký byl tvůj vztah k Aloisi Jiráskovi dřív a jaký je teď, když jsi načetla velkou část jeho díla a napsala podle toho hru?

O Aloisi Jiráskovi jsem slyšela především na gymnáziu. Čist ho bylo pro mě, kvůli jeho květnaté popisnosti, spíš utrpení. Teď, když přišlo zadání vytvořit inscenaci o jeho díle za 60 minut, nezbylo mi, než se do čtení jeho děl znovu pustit. Už jsem věděla, o čem jednotlivé příběhy jsou, což mi pomohlo držet se hlavní linky a barvitými popisy jen proplouvat. Najednou se mě začaly jeho příběhy dotýkat, objevovaly se mi paralely na dnešní společensko-politickou situaci, s jeho čtením se mi začaly spojit souvislosti toho, na čem jsme jako národ vznikli a proč máme k něčemu tendence. Začala se mi utvářet v hlavě otázka hrdinství a jeho českého pojetí. Také mi došlo, že i když se po jednom velkém hrdinském činu hned nic zásadního nestane, neznamená to, že to nepohne společností, což mě přimělo k větší občanské aktivitě. Přejde mi absurdní, že komunisti zneužili právě jeho dílo pro vlastní propagandu, byť v naprosté většině jeho historických děl se objevuje silné téma boje za svobodu.

Co ty na základce, četla a chodila jsi do divadla?

Někde bych, že jsem byla vášnivý čtenář, ale četla jsem ráda. Do divadla jsem chodila od té doby, co jsem zvládla dojet po svých, a měla jsem štěstí na kvalitní inscenace pro děti. Později jsem využívala Klubu mladého diváka, díky kterému jsem také poznala Divadlo D21. Myslím, že první setkání s divadlem člověka zásadně ovlivní, zda se k divadlu vrátí v dospělosti, nebo ne.

Jak se ti pracuje v D21?

Na Divadle D21 mi je sympatický malý a přátelský kolektiv, setkávám se tu s inspirativními lidmi a dostávám tu příležitosti rozvíjet se v oborech, které mě naplňují. Stává se, že tu člověk musí zastávat více profesí. Někdy se ocitnete na jevišti v jednom momentě jako osvětlovač, zvukař a zpěvák zároveň. V určitém ohledu je zastávání více rolí náročnější, ale zase se tu nehraje na striktní hierarchii, což mi vyhovuje.

Proč by diváci měli vidět tvoji inscenaci JIRÁSEQ ZA 3600 SEC?

Inscenace má několik rovin. Základní situace je postavená formou únikovky. Tři herci jsou uvězněni v pracovním řediteli divadla a čím více se snaží dostat ven, tím více je vtahují jednotlivé příběhy z Jiráskových nejslavnějších děl. Inscenace dává jednak možnost si ve zběsilém tempu udělat menší přehled o Jiráskově díle, dobře se pobavit, ale zároveň z ní vyplouvají na povrch otázky týkající se hrdinství a hledání svobody. Poukazuje na to, co všechno je součástí naší národní identity, jak se utvářela a proč máme jako společnost tendenci inklinovat k některým věcem. Myslím, že bychom mohli být i víc hrdý národ, kdybychom chtěli.

Text: Kristýna Tejmarová
Foto: Michaela Škvřňáková

JOLANTA LIPKOVÁ

Letošní absolventka DAMU se zabývá převážně kombinací fyzického divadla a činohry, věnuje se také autorské tvorbě, současné dramatice, komedii, muzikálu a experimentu. Baví ji multizánrovost. Svou režii zakládá na hlubší spolupráci s herci, práci s obrazem a ráda kombinuje různé umělecké obory. V roce 2023 získala nominaci na cenu Evalda Schorma za hru Zprávy o mravencích a lidech a o rok dříve 2. místo na mezinárodní soutěži The International One-Minute Play Contest v Lublani za hru The Third Therapy Session.

Kromě divadelní režie se v poslední době zabývá také light designem a scénickými technologiemi. Ve volném čase píše básně a písňové texty, věnuje se záchranářské kynologii, výrazovému tanci, jízdě na koni, historickému šermu, kresbě, zpěvu a skladbě.

KABARET NA VODĚ VE STUDIU YPSILON

Studio Ypsilon uvedlo premiéru nové inscenace Kabaret na vodě, kterou speciálně pro Ypsilonku napsal Jan Jiráň. Kabaretní příběh nás zavádí do roku 1937 – do doby, kdy se nad Evropou stahují mraky a budoucnost je nejistá.

Dagmar Pecková, Martin Dejdar

Kabaret na vodě je příběhem o odvaze začít znovu, o síle hudby a humoru v nejistých časech – a také o tom, že někdy je potřeba vyplout, i když pevná zem pod nohama chybí. Známa, trochu už stárnoucí zpěvačka Anna Weiss přijímá nabídku na angažmá v Americe. Spolu se svým manželem Ottou získá pracovní povolení a vydává se lodí Aquitania do New Yorku. A protože ani v té době nebyla situace s imigrací do USA a získáním pracovního povolení jednoduchá, má její smlouva jedinou podmínku, která je však neúprosná – vystupovat musí začít okamžitě po příplutí. Program nového show je tedy nutně připraven už během plavby. A tak se zrodí kabaret na palubě lodi. Manželé Weissovi nejen zkoušejí nový program, ale se svou kapelou na lodi také pravidelně vystupují. Jak Jan Jiráň vymyslel příběh: „V první variantě to měl být příběh Kurta Weila a jeho manželky – zpěvačky. Protože byli židovského původu, utekli před na-

cisty do USA. Dílo Kurta Weila je u nás prakticky neznámé, kromě slavné písně Mackie Messer. Pro malé divadlo jako je Ypsilonka byla autorská práva na dílo Kurta Weila finančně neprůchod-

Jan Bradáč, Dagmar Pecková, Jan Jiráň

Martin Dejdar, Jan Jiráň

ná. Tak jsem místo toho ve druhé variantě udělal Weissovy. Některé situace jsme znali z vyprávění o manželství atd. Martin Dejdar dodává: „Pro světově uznávanou mezzosopranistku Dagmar Peckovou to nebyl snadný úkol. Je zvyklá účinkovat na velkých světových jevištích a pak najednou do malého jeviště ve druhém suterénu. Dagmar Pecková dodala: „V Ypsilonce je představení hotové v 19.30 a poslední změny se dělají ještě 5 minut po začátku. To je jiné než ve velkých divadlech, ale zvykla jsem si na to.“ Jan Jiráň napsal hru pro dva chrudimáky D. Peckovou a M. Dejdar, kteří spolu studovali na gymnáziu v Chrudimí. Hudební složka je přirozenou a výraznou součástí celé inscenace a je na vysoké profesionální úrovni. Podílejí se na ní Miroslav Kořínek, Jan Bradáč a Dominik Renč, kteří v představení účinkují i jako muzikanti. Miroslav Kořínek na tiskové konferenci přiznal, že sypal hudební nápady z rukávu. Ypsilonka je známá tím, že téměř všichni herci umí hrát na nějaký hudební nástroj či zpívají na profesionální úrovni. Poklidnou – či spíše tvůrčím neklidem naplněnou – plavbu naruší podivný chlapík Alfred Gibgeschenk. Urputně se snaží získat místo v novém show Weissových. Zkouší to jako konferenciér i jako zpěvák, jeho pokusy jsou však spíše trapné než přesvědčivé. A tak o humorné situace není nouze. Postupně se však odhalí, proč je pro něj angažmá tak zásadní.

Hra má dynamiku, plynule plyne a ani si neuvědomíte, že je konec. Všichni herci podali výborné výkony herecké i pěvecké, bylo vidět, s jakým nadšením hrají, zpívají i tancují. Dagmar Pecková uplatnila nejen svůj nádherný operní hlas, ale i skvělý talent ke komickým rolím. Operní vystoupení Martina Dejgara bylo téměř kongeniální. Ústřední dvojici doplño-

Dagmar Pecková, Martin Dejdar

val Jan Jiráň nikoli jen slovem, ale i výborným zpěvem. Dramatickými vstupy žertovného, humorného i komického obsahu zaujali Dominik Renč a Jan Bradáč. Hudební skladatel Dominik Renč též vystupuje s kapelou Botafogo vedenou Janem Jiráňem, v níž hraje na klavír či klávesy. Jan Bradáč vystudoval hereckou konzervatoř v Brně a na téže škole i obor klasické housle. V Praze založil swingové trio Swio. Je zakládajícím členem projektu Hudba hrou, který se zabývá zprostředkováním koncertů pro děti, které se zábavnou formou dovedí o historii hudby, rytmu a o tom, jak vlastně hudební nástroje technicky fungují.

Inscenaci, která s typickým ypsilonským nadhledem propojuje humor, hudbu a atmosféru starých kabaretů, diváci velice ocenili. Na generálce odměnili herce dlouhotrvajícím potleskem vestoje. Po loňském turbulentním roce se Ypsilonka nadechla ke skvělému pokračování v nejlepších tradicích souboru. Držíme palce a těšíme se na další inscenace.

Text: Jaromír Hampl
Zdroj a foto: Studio Ypsilon

NÁRODNÍ DIVADLO PŘEDSTAVILO SVOU 144. DIVADELNÍ SEZÓNU

Divadelní sezóna ND 2026/27 nabídne silná témata moci a bezmoci, lidské touhy i morální odpovědnosti, návraty k pilířům světového repertoáru i výjimečné české premiéry.

Divadelní sezóna Národního divadla (2026/27) přinese 17 premiér. Laterna magika v červnu 2025 opustila svou domovskou Novou scénu z důvodu rekonstrukce a dočasně se přestěhovala na nové adresy – do Stavovského divadla, do La Fabriky a do Paláce Akropolis. Nová scéna vznikla v letech 1977–1983, generální rekonstrukce začne do konce aktuální divadelní sezony, trvat bude dva roky. Vítěznou soutěžní ce-

nou je 1 806 978 934 Kč bez DPH. Rekonstrukce nezmění vnější vzhled budovy. Zachováá také všechny původní architektonicky hodnotné vnitřní prostory (obklady ze zeleného serpentinu, točité schodiště nebo velkorysý světelný objekt od Pavla Hlavy a Jaroslava Štursy), které budou citlivě renovovány. Stejně jako „televizní“ plášť ze 4000 skleněných „obrazovek“ sklářského výtvarníka Stanislava Libenského. Nová scéna po rekonstrukci návštěvníkům nabídne variabilní uspořádání jeviště i hlediště v multifunkčním sále s kapacitou až 500 míst.

Uplynulá sezona v Národním divadle

Generální ředitel ND Jan Burian představil uplynulou sezónu v číslech. V roce 2025 se odehrálo 875 vlastních představení a koncertů (bez doprovodných programů, prohlídek, online a audiopředstavení a bez zájezdů). Z toho Balet: 115, Činohra: 301, Opera: 317 a Laterna magika: 142. Počet představení na zájezdech:

Generální ředitel ND Jan Burian

Umělecký ředitel Baletu ND Filip Barankiewicz

34. Výše příspěvku na provoz od zřizovatele byla 1 040 100 tis. Kč. Národní divadlo hospodářilo s výnosy za hlavní a vedlejší činnost celkem ve výši 1 658 264 tis. Kč (z toho vlastní výnosy 592 409 tis. Kč - tržby za prodané vstupenky atd.). Průměrný počet zaměstnanců byl 1 251,96. Denní kapacita všech nabízených míst v hrací dny: 2 102. Počet nabízených vstupenek (na odehraná představení): 604 938. Počet prodaných vstupenek (na odehraná představení): 517 007. Průměrná návštěvnost (vlastní představení na vlastních scénách): 85,5%. Procento soběstačnosti: 35,72%.

Sezóna 2026–2027

Balet

je v současnosti nejočekávanějším souborem v České republice a kosmopolitním tělesem, v němž působí šedesát devět tanečníků devatenácti národností. „Dramaturgická linka repertoáru Baletu Národního divadla pro tuto sezónu vyrůstá z napětí mezi kontinuitou a hledáním nových významů. Záměrem není vytvářet kontrasty za každou cenu, ale vést dialog mezi klasickým a moderním, mezi vyprávěním a abstrakcí, mezi minulostí, která nás formovala, a přítomností, která přináší nová témata. Věřím, že balet může oslovit diváky různých generací, zůstane-li pravdivý ke své podstatě a zároveň citlivý k době, v níž vzniká,“ vysvětluje umělecký ředitel Baletu ND Filip Barankiewicz. Jednou z hlavních událostí sezóny bude česká premiéra díla Jiřího Kyliána *One of a Kind*. Světová premiéra se odehrála roku 1998 v Haagu v podání souboru Nederlands Dans Theater 1, jehož byl Jiří Kylián

uměleckým ředitelem. Dílo vzniklo na objednávku nizozemské vlády k oslavě 150. výročí nizozemské ústavy. Premiéra bude 25. února 2027 u příležitosti 80. narozenin Jiřího Kyliána. Sezóna vyvrcholí návratem *Giselle*, jednoho ze zásadních děl klasického baletu. Do repertoáru se vrací i *Oněgin*, který patří k vrcholným dílům Johna Cranka, významné osobnosti světové choreografie. Premiéra se uskuteční 3. června 2027 ve Státní opeře. Ze současného repertoáru přejdou stěžejní tituly – strhující *L'Histoire de Manon* Kennetha MacMillana, nápaditá verze *Coppélie* choreografa Ronalda Hynda, smyslná *Šeherezáda* Maura Bigonzettiho i hluboce lidský *Liliom* Johna Neumeiera. Chybět nebudou ani současné choreografie: triptych *Avant-Garde*. Tvůrci Robert Bondara, Jiří Kylián a Marco Goecke otevírají rozdílné pohledy na tělo, čas a energii pohybu. Vytríbenou muzikálnost a stylovou čistotu představuje inscenace *Who Cares?* složená ze dvou opusů George Balanchina: *Brahms-Schoenberg Quartet a Who Cares?* A vrací se také temné filozofické příběhy *Kafka: Proces Maura Bigonzettiho*. Nabízí existenciální pohled na jedince v systému, který ztratil lidský rozměr. Znovu bude uvedena baletní pohádka *Slunečník, Měsíčník a Větrník* v choreografii Viktora Konvalinky, která hraje významnou roli v oslovování nejmenších diváků i posilování české tvorby. Pilířem repertoáru zůstává *Louskáček – Vánoční příběh* v režii a choreografii Youriho Vamose.

Činohra

Ve své páté sezóně předkládají umělci ředitelé Činohry Národního divadla, tvůrci duo SKUTR (Martin Kukučka a Lukáš Trpišovský),

šest titulů – současnou adaptaci klasické holandské komedie, dramatizaci slavného ruského románu, antickou tragédií v novém přebásnění, adaptaci australského románu oceněného Nobelovou cenou, koprodukcí inscenaci dua SKUTR, která vzniká spolu se Slovenským národním divadlem, a autorskou inscenaci na havlovské motivy pod hlavičkou ND Young. „Už jejich názvy či části názvů – horečka, běsi, uragán, moc, tvrdohlavost... evokují, že opět reagujeme dramaturgickým plánem na současnou rozbouranou společnost,“ přibližuje SKUTR, co spojuje tituly následující sezóny, a pokračují: „Ve všech našich plánovaných inscenacích lze vysledovat jednotící téma moci a bezmoci, tvrdohlavého kormidlování bouřlivou současností, potřebu změnit svět a odevzdat sebe sama vyšší ideji, ale i nutkání vládnout a ovládat. Je to moc prezentovaná v její negativní i pozitivní podobě, veškerá příslovečná moc bezmocných i bezmoc mocných.“

První premiérou sezóny bude *Tulipánová horečka* – adaptace klasické komedie Španělský Brabant (1618) od Gerbranda Bredera, Shakespeara současníka a vrcholného mistra holandského zlatého věku. Pro současné publikum ji upravili britský dramatik Josh Overton a český teatrolog Pavel Drábek. Hra spojuje dobovou pikareskní poetiku šejdiřů s tématem tzv. první finanční bubliny, tedy machinacemi s tulipánovými cibulkami z roku 1637. Inscenace v překladu a režii Tomáše Loužného ve Stavovském divadle s komediální nadsázkou nastolí téma touhy po rychlém zbohatnutí a dotkne se i fungování kryptoměn. Na základě konkrétní historické události ukáže, že touha po astronomickém finančním zúročování i jakémsi „letadlovým byznysu“ tu byla vždy. Do Národního divadla se vrací režisér Michal Dočkal, který připraví adaptaci zásadního Dostojevského románu o rozpadu řádu – *Běsi*. Dnes, kdy je ruský autor často redukován na symbol geopolitického napětí, přináší Běsi aktuální dialog s naší dobou i s tím, co jsme byli a kým se můžeme stát – neboť právě rozpoznání a porozumění počátku mechanismu zla je základem naší vlastní odpovědnosti.

Antigona, dcera thébského krále Oidipa a jeho manželky (i matky) Iokasty, je jednou z největších postav řecké mytologie a světové dramatické literatury. V Sofoklově archetypální tragédii bojují proti sobě dvě ambivalentní po-

Umělečtí ředitelé Činohry ND Martin Kukučka, Lukáš Trpišovský

stavy, dva diametrálně odlišné principy zodpovědnosti. Režisér Jan Frič už potřetí v Činohře Národního divadla inscenuje antiku. Román *Oko uragánu* napsal australský držitel Nobelovy ceny za literaturu Patrick White v roce 1973. V mimořádně přesné studii moci a závislosti vytvořil moderní variaci na learovské téma, a předkládá nám tak nadčasové drama o tom, že sobectví je tragickým životním omylem a ty největší uragány se někdy rozpoutají uvnitř jediné rodiny a jediného člověka. Příběh stárnoucí, opuštěné hvězdy a jejich děti pro Stavovské divadlo připraví Jan Nebeský. Dlouhodobé vřelé vztahy Činohry ND a Činohry SND v příštím roce ještě utuží koprodukční autorská inscenace *Tvrdohlavost/ť*, v níž se na jevišti potkají herci obou národních divadel. Režijní tandem SKUTR ji připraví inspirován osudem i básněmi brněnského pábitelce Jána Sedala. Po úspěšné inscenaci *Takže asi tak* pokračuje spolupráce s dospívajícími neprofesionálními divadelníky. V koprodukcii s ND Young a Činohrou SND to bude autorská inscenace v režii Adély Laštovkové Stodolové. Trináct příslušníků generace Z se v ní odrazí od eseje Václava Havla *Moc bezmocných* pro své vlastní úvahy.

Opera

„Divadlo a opera byly odjakživa přitahovány radostí a fascinací znepokojivým, neznámým a tísňivým. Přitažlivost toho, co je nepohodlné či děsivé, tvoří sjednocující linii premiér nadcházející sezóny. Tato díla zkoumají lidskou touhu, morální překročení hranic, posedlost i temné síly, které formují naše životy – někdy groteskně, jindy tragicky a často podivně,“ říká Per Boye Hansen, umělecký ředitel Opery Národního divadla a Státní opery.

Umělecký ředitel Opery ND Per Boye Hansen

Sezona bude zahájena mimořádným, žánrově přesahujícím projektem: muzikálem *Sweeney Todd: Dábský holič z Fleet Street* Stephena Sondheima ve Státní opeře. Tento temný a strhující hudební thriller s mimořádně náročnými pěveckými party a silnými sborovými scénami nastuduje režisér Martin Čičvák. Titulní roli ztvární mezinárodní hvězda Adam Plachetka, alternovat budou Jiří Hájek a Aleš Jeniš. Zásadní dílo hudebního modernismu, *Pelléas a Mélisande* Clauda Debussyho, se vrací v inscenaci jednoho z nejuznávanějších současných operních režisérů Christofa Loye pod taktovkou Patricka Fournilliera. Debussyho jediná dokončená opera, inspirovaná symbolistním dramatem a psychologickými proudy přelomu století, zůstává dodnes mezníkem ve vývoji hudebního jazyka 20. století. Pokračováním dramaturgické linie významných děl moderní opery je *Život prostopášníka* Igora Stravinského. Tato duchaplná a ostrá morální satira, inspirovaná grafickým cyklem Williama Hogartha, bude hudebně nastudována hudebním ředitelem Opery Národního divadla Robertem Jindrou, režie se ujme Mélanie Huber. Inscenace vědomě odkazuje k Mozartovu Donu Giovannimu a je ideálně přizpůsobena intimnímu prostoru Stavovského divadla.

V návaznosti na mezinárodně oceňovaný projekt *Musica non grata* uvede Státní opera mimořádný koncertní program věnovaný vokálně-instrumentálním dílům Alexandra Zemlinského, Arnolda Schönberga a Gustava Mahlera. V únoru 2027 se pak na jevišti Státní opery vrátí Zemlinského sugestivní opera *Trpaslík* ve vizuálně výrazné inscenaci režiséra

Ersana Mondtaga. Českou operní tradici zastupuje *Čertova stěna*, poslední dokončená opera Bedřicha Smetany. Novou inscenaci připraví režisér Ondřej Havelka, hudebního nastudování se ujme Tomáš Brauner. Romantická opera se vrací ke svým historickým kořenům uvedením *Čaroštelce* Carla Marii von Webera, skladatele úzce spjatého s Prahou a Stavovským divadlem. Sezónu uzavře *Salome* Richarda Straussa, dílo, které si i dnes uchovává stejnou provokativní sílu a elektrizující účinek jako při premiéře. Novou inscenaci připraví režisér Calixto Bieito, hudebního nastudování se ujme Robert Jindra.

Laterna magika

Multimediálně-pohybová inscenace *Perpetuum Havel* v režii Petra Boháče vychází z profesionály dosud neinscenovaného textu Václava Havla a připomene 90 let od jeho narození. Světová premiéra se uskuteční v červenci 2026 v rámci off-programu divadelního festivalu v Avignonu, české premiéry v září 2026 v Paláci Akropolis. *Smrt v Benátkách* na motivy stejnojmenné novely Thomase Manna připravuje režisér Jakub Čermák. V inscenaci se potkávají tři osudy, v nichž se motivy příběhu *Smrt v Benátkách* zrcadlí: hlavní postava novely – stárnoucí spisovatel Aschenbach, filmový režisér fascinován krásou a muž, jenž se sám stává obrazem. Inscenace tak otevírá úvahy o stáří, přitažlivosti a ceně, kterou platí ten, kdo pozoruje, i ten, kdo je pozorován. Zkoumá, co se stane, když se z člověka stane obraz – a když obraz začne žít vlastním životem. Premiéry se uskuteční 8. a 9. dubna 2027 ve Stavovském divadle. *Laterna magika* se již počtvrté představí také na pražském festivalu světla a digitální kultury *Signal Festival*, a to uměleckou instalací určenou přímo pro vybraný prostor festivalu. Do sezóny 2026/27 přejdou ze současného repertoáru inscenace *Valérie a týden divů*, *Poe, Zázrak (s)tvoreni*, *Pluto*, *Baron Prášil* a *In Our Hands*. V rámci zájezdového repertoáru se můžete těšit také na *BatoLaternu*. „Věříme, že i druhou sezónu v prozatímních prostorech zůstane *Laterna magika* místem inspirativního setkávání obrazů, pohybu a myšlenek. Těšíme se na společné chvíle s diváky v hledištích, která se pro nás na čas stala novým domovem,“ říká Radim Vizváry, umělecký šéf Laterny Magiky.

Text: Jaromír Hampl

Zdroj a foto: ND

JINDŘICH JINDŘICH DAROVAL ČÁST SBÍRKY CHODSKÉMU MUZEU

Pro evropské i české země byl folklór v 19. století „něčím novým, neznámým a vzbudil velký ohlas.“ Bohatství lidových zvyků začalo být chápáno jako poklad a základ národní kulturní klenotnice. Folklór tehdy inspiroval rozkvet tvorby našich předních umělců, Boženu Němcovou k pohádkám i obrázkům z krajů včetně Domažlic, Karolinu Světlou k románům, Bedřicha Smetanu k opeře *Prodaná nevěsta*, Antonína Dvořáka k *Rusale*, Leoše Janáčka k opeře *Její pastorkyňa* a Liška Bystrouška. Dnes se v době bouřlivého rozvoje techniky na „prastarý“ folklór zapomíná jako na něco „zastaralého, přízemního, nemoderního“, přitom právě zde se ukrývají kořínky současné kultury. Folklorní prvky prolínají do současné umělecké tvorby, nejvíce snad do hudby a divadla, ale také do filmu a literatury. Nejvíce o odkaz a uchování folklorních zvyků i tradic pečují jednotlivé regiony a s nimi krajská i oblastní muzea. Je třeba si připomenout ještě jedno muzeum a jednu osobnost, Muzeum Chodska a Jindřicha Jindřicha, od jehož narození letos uplynulo 150 let.

Jindřich Jindřich, zdroj WikipediaCommons, Public domain

Říká se, co kraj, to jiný mrav. Můžeme také říci, co kraj, to jiné tradice, zvyky, folklór a muzeum. A když se řekne folklór, vybaví se nám hned ten krkonošský, jihočeský, moravský... a chodský. Chodsko samo o sobě má zajímavé zvyky i historii. Tomu všemu vévodí Muzeum Chodska. Tam také vedou cesty k poznání kraje, zvyků i historie. Chodsko je známé svým typickým nářečím s charakteristickou intonací, „bulačinou“. Lidé se nejvíce zajímají o kroje, koláče a jak to bylo kdysi dávno se světyňmi Chody.

Existují dosud spory o to, „zda se původ Chodů dá odvodit ze středověkých strážů rané doby přemyslovských knížat či období osídlování ve 13. století“. Hlavním úkolem Chodů bylo obcházet zemskou hranici. Byli

usídlení v okolí Domažlic, Klenčí pod Čerchovem, Chodově, Postřekově, Draženově, Stráži, Újezdu, Tlumačově, Starém Klíčově, Mrákově a v Pocinovicích, také v okolí Tachova a Přimdy. Tyto obce tvořily celek, vlastnily společnou pečeť, prapor (s párem plstěných bot, psí hlava byla až záležitostí národního obrození) i samosprávu. Pro Chody však bylo v 16. století velkým problémem, že velkou část výsad (byly zvykové) neměli písemně potvrzených a šlechta měla tendence, větší než panovník, tato jejich exkluzivní práva omezovat, což vyústilo v 17. století ve známé chodské povstání.

Svatovavřínecká pout'

Roku 1851 byl domažlický kostel svatého Vavřínce, ukrytý ve vysokých stromech na Veselé hoře, znovu vysvěcen a už nemusel sloužit jen jako „stodola“. Od té doby se datuje i sláva svatovavřínecké pouti, kdy poutníky směřující k Vavřínečku vítaly slavnostní slavobrány. Poutě na oslavu svatého Vavřínce patřily k nejvýznamnějším svátkům Domažlic. Poutě zde byly původně tři, svatojánská, mariánská a svatovavřínecká, která se stala tou nejznámější a nejdéle přetrvávala. Od roku 1955 se na svatém Vavřínečku místo poutí začaly konat Chodské slavnosti, ale od roku 1990 se na Veselou horu poutě vrátily a konají se zde obě akce.

K poutím odjakživa patří i veškerý čilý mumraj kolem. Dudáci a koláče, bez nich by to nebylo ono, pekly se o pouti a posvěcení ke svátku posvěcení a patrona kostela. K poutím se vztahují neodmyslitelně i chodské kroje, které lze vidět mezi vzácnými exponáty v Muzeu v Postřekově. A nejen tam. Na Chodsku se kroje začaly nosit

na začátku 19. století a co ves, to jiný kroj, jak ukazují dobové pohlednice od regionálních malířů. Postřekovské muzeum bylo otevřeno zásluhou dvou pilných chodských švadlenek Marie Langové a Anny Burešové v roce 2011.

Klasy, pomněnky a máky

Chodská keramika má svůj původ v 18. století v Domažlicích, Hostouni a Kolovči a je typická „bílou linkou na červenohnědém podkladu“. Klenčská keramika je novější, proslavená od třicátých let minulého století keramickým umělcem Františkem Míčou a družstvem Chodovia. Jde o zlaté klasy, modré pomněnky a červené máky, známé motivy z chodských starobyklých krojů.

Ponocný z historie nezmizel

Domažlický ponocný sloužil městu už ve 14. století do 70. let 20. století. Od roku 1945 byl ponocným pan Zelenka, Zdanovec a Tykal, který zpíval svůj popěvek pozdě večer a o půlnoci. Povězným byl pan Plachý. Poté byl zpěv ponocného nahrazen magnetofonem instalovaným na věž kostela. Funkce ponocného, důležité pro udržení starobyklých zvyků města a podporu cestovního ruchu, se znovu ujal kostelník Roman Holub.

Domažlické a klenčské poklady

Domažlické Muzeum Chodska je rozděleno tematicky do více částí, mezi které patří Galerie bratří Špillarů, Muzeum Jindřicha Jindřicha, Chodský hrad a Muzeum Jindřicha Šimona Baara.

V Muzeu Jindřicha Jindřicha jsou nashromážděny předměty připomínající slavného skladatele a jeho úctyhodnou národopisnou sbírku.

Galerie bratří Špillarů ukazuje krásu Chodska, neboť sourozenci čerpali folklorní motivy pro své obrazy právě v tomto kraji. Expozici doplňují výstavy moderního výtvarného umění.

Na Chodském hradě najdeme ukázky chodských krojů. Kromě krojů je tu také k vidění slavná instalace Chodská svatba. Pořádají se zde zajímavé národopisné výstavy.

Muzeum Jindřicha Šimona Baara je umístěno v Klenčí pod Čechovem. V přízemí je zdokumentována tematika historie obce a tradičních řemesel, k níž patří například keramika, modrotisk a řezbářství. V prvním patře se dozvíme zajímavosti o životě a díle tohoto spisovatele. V Újezdě na Kozinově statku mají ukázkou tradičního vybavení chodské domácnosti. Část expozice seznamuje s historicky

Domažlice s náměstím, bránou a věží, zdroj Gallery.info

známou chodskou rebelii a příběhem Jana Sladkého Koziny.

Chodské sbírky byly původně umístěny v augustiniánském klášteře, od roku 1893 v budově městské radnice a od roku 1931 jsou instalovány v Domažlicích na Chodském hradu.

Kdo byl Jindřich Jindřich?

Narodil se 5. března 1876 v Klenčí pod Čerchovem, tedy před 150 lety. Skládal a vyučoval hudbu, vedl pěvecké sbory a doprovázel na klavír přední české pěvce Emu Destinovou a Karla i Emila Burianovy.

Už od dětství jako malý hoch ovládal několik hudebních nástrojů, zejména hru na klavír, a to díky otci, který byl kantorem i hudebníkem v jedné jediné osobě a mnohému svého talentovaného syna naučil. A tak Jindřich Jindřich mohl kráčet v otcových šlépějích, stal se jako on kantorem a hudebníkem, navíc však i významným hudebním skladatelem. Učitelské vzdělání získal v Soběslavi. Skladbě jej vyučoval hudební skladatel Vítězslav Novák. Na klavír chodil ke Karlu Hofmaisterovi. Učil na školách ve Lhenicích a Domažlicích. Vedl pěvecký sbor v Soběslavi...

Dílo Jindřicha Jindřicha je převážně vokální, napsal celkem 1 400 notových záznamů písní a 4 000 textů. Složil 9dílný Chodský zpěvník, 26dílný etnografický sborník Chodsko (vč. Chodského slovníku) a Poklad Chodska (zahrnuje 102 písní a tanců). V roce 1954 byl Jindřichu Jindřichu udělen titul Národní umělec.

Byl významným českým etnografem. Shromáždil veliké množství národopisných artefaktů. V roce 1917 založil Soukromé muzeum Jindřicha Jindřicha v Domažlicích, které veřejnosti bylo však zpřístupněno až v roce 1972 jako „dar městu“.

Text: Daniela Hatinová

ZDENĚK SVĚRÁK: SNAŽÍM SE VYLOUPNOUT POINTU JAKO ZRNKO Z KLASU

V březnu bylo jedním z nejvýraznějších kulturních výročí u nás životní jubileum scénáristy, textaře, herce a spisovatele Zdenka Svěráka. S jeho jménem je spojen úspěch filmu *Kolja*, který v roce 1996 získal sošku Oskara. Svěrák k filmu napsal scénář a jeho syn Jan film natočil. Ne každý den se dostane české kinematografii takového ocenění. Předtím se to podařilo československé kinematografii v 60. letech, Kádárovu a Klosovu *Obchodu na korze* a Menzelovu a Hrabalovu filmu *Ostře sledované vlaky*.

Žižkovské divadlo Járy Cimrmana, Wikipedia Commons

Vzpomínky na dětství

Druhý dokument s názvem *Svěrák a Uhlíř – padesát let spolu*, který natočil režisér Viktor Polesný, byl ohlédnutím za mnohaletou uměleckou tvorbou dvojice Svěrák a Uhlíř. Ukázal záběry z rodných míst, domu na pražském Žižkově, kde se narodil Jaroslav Uhlíř, také rodného domu Zdenka Svěráka na Bohdalcí. Dětství pro ně hodně znamenalo, svojí tvorbou oba k dětem inklinují. A právě ve výše zmíněném dokumentu se vrací k zážitkům a okamžikům, kdy skládali hudbu a texty pro členy souboru Dětská opera Praha a kdy úspěšně zaplnili písničkami O2 arénu. S dětmi si rozumí a takové psaní jim připadá smysluplné. Napsali úspěšný dětský hudební film *Tři bratři*, který natočil Svěrákův syn. Také on se zabývá jako tatínek tvorbou pro děti, natočil nejen *Kolju*, *Obecnou školu* o dětském světě, ale také filmový hit *Kuky se vrací*. Film *Tři bratři* je hudební. Osloví svojí neotřelou nápaditostí i dospělého diváka návratem do dětství. Je spojením minioper *Šípková Růženka*, *Červená Karkulka* a *Dvanáct měsíčků*, ty se už jednotlivě v divadelní podobě delší dobu hrají na pódiích

Zdeněk Svěrák (2016). Foto Jindřich Nosek

Média, noviny, televize i rozhlas přichystaly spoustu zajímavých akcí, článků a pořadů. Například Česká televize připravila vysílání Svěrákových filmů včetně *Kolji* i záznamy z divadelních představení. Kromě toho speciálně na 28. března ČT art zařadila do nedělního programu několik dokumentárních pořadů. Prvním z nich byl televizní dokument *Tatínek*. V něm se syn Jan Svěrák, mladý filmový režisér, vyznává z obdivu ke svému tatínkovi, scénáristovi, herci, spisovateli a textaři písní jako umělci s nevšedním citem pro podmanivý humor a důvtip.

Jan Svěrák. Foto che

našich divadel i malých divadélek.

Další dokument pak televize odvysílala s názvem *Kam zmizel ten starý song*.

K jubilejním oslavám se přidal také Český rozhlas Radiožurnál, který uspořádal spolu s Divadlem Járy Cimrmana společný přenos ze žižkovského divadelního jeviště. A pro doplnění ilustrace tohoto dění i celkové atmosféry: připojily se desítky kin se svými pestrými filmovými projekcemi na toto téma.

Obklopení charismatickými herci

Pokud jde o filmovou tvorbu pro dospělé, Zdeněk Svěrák tvořil scénáře k filmům sólově i ve dvojici. Sam vytvořil scénáře k filmům *Kolja*, *Obecná škola*, *Vrchní, přehni*, *Vesničko má středisková*, *Tmavomodrý svět*. Co se týče dalších filmů, *Tři veterány* napsal s Oldřichem Lipským a *Lotranda a Zubejdu* s Karlem Smyczkem. Avšak u většiny filmů psal scénáře ve známé dvojici s Ladislavem Smoljakem, jako tomu je například u filmů *Jáchyme, hoď ho do stroje*, *Marečku, podejte mi pero*, *Kulový blesk*, *Na samotě u lesa* a *Trhák*. V mnoha filmech si sám zahrál: ve *Vratných lahvích* s Danielou Kolářovou, v *Koljovi* s Libuškou Šafránkovou a Stellou Zázvorkovou, v *Obecné škole* opět s pívabnou herečkou Šafránkovou i s charismatickým Janem Třískou, ve filmu *Jak*

básníci přicházejí o iluze s populární seriálovou filmovou dvojicí Pavlem Krížem a Davidem Matáskem. Ve *Třech veteránech* se herecky setkal s legendárním Rudolfem Hrušínským, uhrančivým Petrem Čepkem, Josefem Somrem, ve filmu *Kulový blesk* s oblíbeným Josefem Abrahámem, Rudolfem Hrušínským i prvorepublikovou hvězdou Zitou Kabátovou. Ve filmu *Vrchní, přehni* si Svěrák zahrál znovu s Libuškou Šafránkovou a Josefem Abrahámem, také však s Eliškou Balzerovou, Dádou Patrasovou a osobitým Jiřím Kodetem. Ve filmu *Jáchyme, hoď ho do stroje* mu byli za kolegy komik Luděk Sobota a něžná Marta Vančurová. Ve filmu *Marečku, podejte mi pero* si zahrál s populárním komikem Jiřím Sovákem a nenapodobitelnou Ivou Janžurovou, dále také s Mílou Myslikovou, Jiřím Schmitzerem. Ve filmu *Skřivanci na niti* se Svěrák setkal před kamerou s kolegy: Rudolfem Hrušínským, Jaroslavem Satoranským, Vlastimilem Brodským, ve filmu *Na samotě u lesa* s Josefem Kemrem a Danielou Kolářovou. V mnoha jmenovaných filmech si zahrál i se svým kolegou scénáristou Ladislavem Smoljakem, který se věnoval nejen scénářům, ale také režimování filmů.

Ohlasy diváků na webu CSFD.CZ

Kolja: Vykalkulovanost? Ne - jen člověk, který respektuje řemeslo a přesně dává sentiment (co je na něm špatného?), dojetí a humor. Přesným dávkováním myslím, že nikdy nepřekročil hranici přeslašenosti.

Obecná škola: Je v tom kousek dětské naivity a klukovského šibalství a především úžasná retro atmosféra. Nemám důvod být skoupý a nadělím 95 % celkového dojmu. Jan Třiska sice natočil řadu výrazných rolí, ale do srdcí diváků se navždy zapsal jako svérázný učitel Igor Hnízdo.

Vrchní, přehni: Cimrmanovský fenomén v československé kinematografii osmdesátých i sedmdesátých let zanechal výraznou stopu. Nenápadná skupinka z nealkoholické vinárny v Malostranské besedě vnesla do normalizační kinematografie nadhled, schopnost sebeironie a novou formu dosud neznámé hravosti. Vždyť přece Svěrák a Smoljak ... cimrmani jsou.

Marečku, podejte mi pero: Tak třeba: nikdy u nás neexistoval hvězdný systém, takže skoro o každém českém filmu můžeme říct, že je „hvězdně obsazený“. Ale zatímco jinde je to třeba jen z kosmetických důvodů, v této komedii má každý od Sováka až po Trégla v nejmenší roli co hrát,

každý má svůj hvězdný výstup a pointu. A z každé druhé repliky vykryštalizovala „hláška“. Vyšší index citovanosti mají z českých filmů jen *Pelíšky*.

Setkali se na škole

Zdeněk Svěrák si přál věnovat se psaní a skládání odjakživa. Začalo to na škole, kde založil studentský časopis a psal do něho své kumštýřské příspěvky. V dospělosti se rozepsal a tvořil povídky. Za knihu *Povídky a Nové povídky* v roce 2014 dostal se Smoljakem od Supraphonu platinovou desku a v roce 2016 s Uhlířem desku diamantovou. S Uhlířem vytvořili mnoho hudebních věcí, populární je Hodina zpěvu, Zpěvník, Jupí, Není nutno, Cirkusový stan. Vesměs jde tedy o tvorbu pro děti. To nelze považovat jen za náhodné. Zdeněk Svěrák vystudoval na univerzitě učitelství a literaturu. Na škole se setkal nejen se Smoljakem, ale také s manželkou Boženkou, se kterou šli učit do Žatce, on předtím učil nějaký čas v Praze Měcholupce. Měl k tvorbě pro děti dostatek inspirace. Vždy se zajímal o češtinu, také o českou literaturu. Nejvíce si oblíbil Jirásků, Nerudu, Šrámka a Čapka. Zatímco jinde rodiče předčítali malým dětem pohádky, on jako malý kluk četl velmi rád svým rodičům a hrál nejen jim, ale i jiným dětem loutkové divadlo. Později na gymnáziu Kodaňská a Voděradská bavil spolužáky humorem. Tehdy napsal svoji prvotinu, báseň Pětačtyřicet minut v husí kůži, v níž vtípně zřymoval své pocity z perných hodin matematiky. O něco později na pedagogické fakultě založil se spolužákem studentský časopis Hříbě, kam přispíval i Smoljak. Ten zas založil ochotnický spolek, v němž Svěrák hrál. Mladý učitel by možná u své profese zůstal a opravoval písanky. V roce 1962 však přišla zajímavá nabídka: Československý rozhlas. Tady se poznali s Jaroslavem Uhlířem a začali psát písničky. V roce 1977 začal Svěrák pracovat ve Filmových studiích Barrandov a přišla tvorba filmů. To už se také zabýval divadlem.

Jak vznikl Jára Cimrman

První zpráva o Járovi Cimrmanovi se objevila 16. září 1966 v humoristickém pořadu (Ne)alkoholická Vinárna U Pavouka v rozhlase. Cimrman byl popsán jako řidič parního válce a sochař, neúspěšně vystavující v nafukovacím pavilonu předměty zdeformované parním vál-

cem. Na motivy údajného života a díla fiktivní postavy byla vytvořena podstatná část repertoáru Divadla Jára Cimrmana, které zahájilo svoji první sezónu v roce 1967 hrou *Akt*.

S příjmením Cimrman přišel Jiří Šebánek dle chomutovského hokejisty Otto Cimrmana. Křestní jméno Jára bylo dodáno. Jako předobrazy postavy Cimrmana uvádějí autoři dobrušského technologického nadšence a naivistického malíře Aloise Beera, dále pak moravského spisovatele Václava Svobodu Plumlovského. K tomu nutno přičíst gymnaziálního profesora, amatérského filozofa a vynálezce Jakuba Hrona Metánovského a cestovatele a dobrodruha Jana Eskymu Welzla.

Z divadelní tvorby si můžeme připomenout svěrákovsko-smoljakovské hry *Hospoda na mýtince*, *Dlouhý*, *Široký a Krátkozraký*, *Blaník*, *České nebe*, *Dobytí severního pólu* ... V roce 2007 bylo divadlo počtено Millionovou deskou za víc než milion nahraných nosičů Supraphonu. Zdeněk Svěrák si ze všech cimrmanovských divadelních her nejvíce oblíbil právě *Záskok*. Hraje zde herce, který přijíždí zachránit představení, ale vše nakonec dopadne úplně jinak. Svěrák a Smoljak se vždy velmi dobře doplňovali. Cizelovali a vybrušovali svoje postavy. Pečlivě, trpělivě, s citem, hloubkou i hravostí, šprýmařstvím a vtípem. Nejednou tím mohou připomínat dobové figurkaření Jana Nerudy v Malostranských povídkách, má to něco také z francouzské divadelní klasické dramatické molliérovtiny. Zdeněk Svěrák k tomu navíc říká, že se snaží získat u své prózy, scénářů a písniček pointu, jako by chtěl „vyloupnout zrnko z klasu“.

Jablko nepadá daleko od stromu

Zdeněk Svěrák je nejen textařem, povídkářem a scénáristou, hercem. Je i tatínkem, dědečkem a pradědečkem. Syn se úspěšně věnuje režii. *Kolja* získal Oscara a *Obečná škola* mnoho nominací. Natočil další úspěšné filmy, *Vratné lahve*, *Po strništi bos*, *Betlémské světlo*, *Kuky se vrací*. Má několik sošek Českého lva. Svěrákovskou poetikou je spojení poetického a nápaditého humoru a hravosti, sentimentu, realistického postřehu, a nikoliv povrchního zamýšlení nad životem kolem nás. A ten Oscar? Kvalitní i nápaditý scénář, režie, herectví. To jsou klasické devízy, které jsou ceněny jak u nás, tak i v zahraničí.

Text: Daniela Hatinová

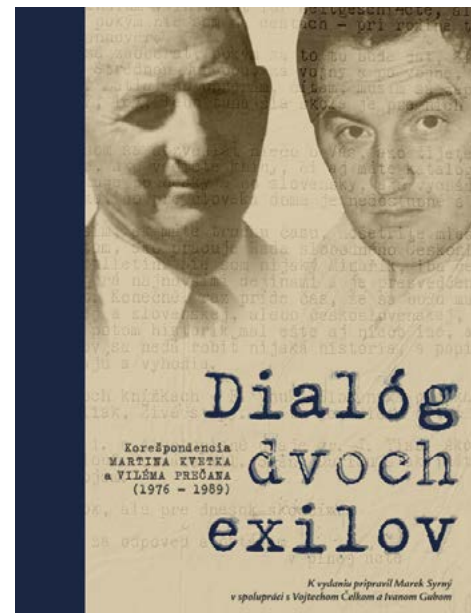
PREČO ČÍTAŤ DIALÓG DVOCH EXILOV

Epištolárna literatúra patrí k písaným textom azda odjakživa. Potrebujú ju ku svojej práci historici, spisovatelia a radi po nej sahnajú aj dramaturgovia. Nejestvuje divadelná sezóna, v ktorej by sa v niektorom z pražských divadiel neobjavila dramatizácia listov rôznych, prevažne umeleckých osobností. Radi po nej sahnajú aj čitatelia, ktorí sa zaujímajú o dôvernejšie poznanie osobností, ktoré sú im z rôznych dôvodov blízke. Aj tretí exil má viacero vydaných korešpondencií – spomeňme len dvoch protagonistov skupiny LISTY Jiřího Pelikána a Dušana Havlíčka, ktorých korešpondencia vyšla pod názvom *Psáno z Ríma*, *psáno ze Ženevy*, alebo korešpondenciu dvoch básnikov Ria Preisnera a Ivana Diviša pod titulom *Skála* se sesouvá do bořeliska.

Korešpondencia *Dialóg dvoch exilov* protagonistov Martina Kvetka a Viléma Prečana je originálna z mnohých dôvodov. Hneď časovým obdobím, v ktorom sa obe osobnosti pohybovali, keďže zahŕňa päťdesiat rokov od roku 1939, ktorý môžeme rátať ako začiatok druhého odboja, až do novembra 1989, ktorý považujeme za koniec tretieho odboja. Okrem toho je skutočne česko-slovenská. Martin Kvetko je pôvodom Slováč z Gemera a Vilém Prečan Čech z Olomouce.

Prvou postavou je slovenský politik Martin Kvetko, ktorý sa už ako študent stal členom pročecko-slovenskej Slovenskej národnej strany a aktívne sa zapojil do protifašistického odboja. Zúčastnil sa vo vedúcej funkcii na Slovenskom národnom povstaní, patrila k zakladateľom Demokratickej strany a k jej najvýznamnejším predstaviteľom v slovenskom politickom živote do februára 1948. Vzhľadom na nebezpečenstvo, ktoré Kvetkovi hrozilo za jeho politické aktivity v období tretej republiky zo strany víťazných komunistov, bol donútený emigrovať. Stal sa významnou osobnosťou československého odboja, funkcionárom rôznych československých organizácií a predstaviteľom pročecko-slovenskej Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov, a to až do skončenia jej aktivít v exile a jeho návratu do Československa, kráčajúceho novým, demokratickým smerom.

Druhou postavou je československý historik českého pôvodu Vilém Prečan, ktorý svojou odbornou aktivitou už v šesťdesiatych rokoch zaujal významné miesto medzi reformne zmýšľajúcimi historikmi. Tí sa nielen svojou odbornou prácou postavili voči deformáciám v interpretácii dejín odboja, ale podporovali aj obrodný proces, ktorého vrcholným prejavom bolo Prečanovo spolueditorstvo päťstostranovej dokumentácie Sedm pražských dní. Táto publikácia sa v širokej verejnosti stala známou ako Čierna kniha a jej vydanie bolo výslovne spomenuté aj v sovietskej nóte. Perzekúcie, ktoré proti Prečanovi nasledovali, sa tiahli až do jari 1990. Až vtedy

bolo zastavené trestné stíhanie, ktoré mu hrozilo počas celého obdobia až do jeho odchodu do exilu v júli 1976. Len medzinárodná situácia v roku 1975, keď sa pripravoval podpis Helsinských dohôd, zabránila pripravovanému procesu, ktorý Prečanovi hrozil. Viac podrobností o Prečanovej disidentskej činnosti pred odchodom do emigrácie sa čitateľ dozvie priamo v knihe.

V úvode editori predstavujú genézu celej edície obsahujúcej sedemdesiat tri listov. Oceňujú podiel historika Jozefa Jablonického, ktorý spoločne so synom Martinom Kvetkou, režisérom Dušanom Trančíkom, pri likvidácii Kvetkovho bytu v New Yorku preniesol jeho archív na Slovensko. Ďalej prinášajú informácie o osudoch oboch protagonistov, ktoré nevyplývajú priamo z korešpondencie. Nadväzu-

je zásadná memoárová stať Viléma Prečana Moje exilová spolupráce s Martinem Kvetkem. Vzhľadom na to, že Vilém Prečan nenapísal svoje ucelené spomienky, ide o materiál, ktorý vysoko ocenia budúci autori jeho biografie. Obsahuje autentické vysvetlenie jeho cesty, a to nielen odbornej, ale uvádza aj dôvody, ktoré ho nakoniec priviedli k rozhodnutiu – prečo sa napriek pôvodným úvahám neemigrovať napokon rozhodol pre odchod do exilu. Podrobnejšie sa dotýka konca svojej odbornej kariéry v Historickom ústave Československej akadémie vied. Veľmi dôležité, čo sa neskôr objavuje aj v samotnej korešpondencii medzi Prečanom a Kvetkom, je vysvetlenie zabezpečenia kontaktov medzi domovom a exilom. Pripomína mená a odkazuje na podiel západonemeckých a kanadských diplomatov, ktorí v tomto smere zohrali významnú úlohu. Spomína aj na osobné stretnutia s Martinom Kvetkom, ale zároveň hodnotí jeho prínos nielen pre podporu vydávania prác najvýznamnejších slovenských disidentov (historika Jozefa Jablonického a politológov Milana Šimečku a Miroslava Kusého), ale aj Lukavických zápisov spisovateľky Hany Ponickéj, ktoré nakoniec vyšli v jednom z najprestížnejších exilových vydavateľstiev – Sixty-Eight Publishers Josefa Škvoreckého.

Veľmi dôležité je Prečanovo vysvetlenie Kvetkovho postoja k maďarskej menšine na Slovensku a hlavne k jej predstaviteľovi Miklósovi Durayovi, ako aj k maďarskej politickej emigrácii. Kvetko vidí dve roviny tejto problematiky z pohľadu slovenského demokratického exilu. Chápe právo na vlastný názor Durayovej protirežimovej opozície a s ňou solidarizujúceho sa slovenského disentu s maďarským v otázke zápasu o občianske a ľudské práva. Na druhej strane však vidí cieľnú maďarskú asimilačnú politiku voči Slovákom v Maďarsku. Svoje miesto v tom zohrali aj Kvetkove skúsenosti po prvej viedenskej arbitráži a osudy slovenskej menšiny v Maďarsku. O týchto veciach sa objavujú zmienky priamo v korešpondencii, no Prečanov vysvetľujúci komentár má v knihe svoje plné opodstatnenie.

Napriek tomu, že publikácia obsahuje aj životopisné náčrty oboch protagonistov z pera editorov, Prečan do svojho textu dopisuje, ako vnímal Martina Kvetka pred začiatkom ich vzájomnej korešpondencie. Prináša informácie o jeho činnosti v exile, či už išlo o pôsobenie v rozhlasovej stanici Slobodná Európa v Mníchove, alebo neskôr, po trvalom presídlení v roku 1960 do Spojených štátov, o jeho pôsobenie v New Yorku. Popri rôznych iných povinnostiach patrilo od roku 1963 spolu s dr. Jozefom Lettrichom a Rudolfom Fraštackým k hlavným predstaviteľom

Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov a po smrti oboch sa stal jej predsedom. Z textu môže čitateľ taktiež spoznať, ako skromne obaja korešpondujúci žili, a bez preháňania sa dozvie, koľko skutočne urobili pre návrat k demokratickým pomeroch vo svojej vlasti.

Oceňujem zaradenie niekoľkých príloh, ktoré dnešnému čitateľovi približujú historické udalosti a umožňujú lepšie pochopiť spojitosť objavujúce sa vo vzájomnej korešpondencii protagonistov. K tomu patrí už v roku 1972 nadviazaná sporadická korešpondencia Martina Kvetka s historikom Jozefom Jablonickým. Priradené sú k tomu aj niektoré články z časopisu Naše snahy, ktorý bol dvojmesačníkom Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov.

Zvlášť ma zaujal obsiahlejší list Martina Kvetka Miroslavovi Kusému k maďarskej otázke z leta 1987, ktorý sa končí slovami: „Ale ani to názorovo rozdielne stanovisko voči problému maďarskej menšiny na Slovensku nevyvoláva medzi nami taký rozpor, že by sme na niektorých veciach nemohli spolupracovať, alebo si aspoň vymeniť názory.“ Je to príkladom obdivuhodnej noblesy v rešpektovaní iného názoru medzi ľuďmi, ktorým v podstate išlo o ten istý cieľ.

Korešpondencia prináša aj text Rezolúcie Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov z 8. decembra 1963, ktorá bola jej platným programom až do politických zmien v Československu v novembri 1989. K tomu patrí aj zoznam evidovaných členov Stálej konferencie. K českým materiálom publikovaným v knihe patrí Sdelení Výboru na obranu nespravodlivě stíhaných o kauze Miklósa Duraya, prevzaté zo samizdatového periodika Informace o Chartě 77 z júna 1985.

Kniha obsahuje bohatý fotodokumentárny materiál a z mnohých strán dopĺňa naše poznanie o sledovanom období. Dá sa povedať, že vďaka uvedeniu niektorých materiálov k maďarskej menšine na Slovensku a reakcii predstaviteľov Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov z roku 1986 nás vracia k súvislostiam prebiehajúcim už od Trianonu.

Kniha má navyše veľmi peknú grafickú úpravu a v každom prípade obohacuje o nové poznatky každého čitateľa, ktorý sa zaujíma o tieto dôležité témy našej histórie.

SYRNÝ, Marek – ČELKO, Vojtech – GUBO, Ivan (eds.): Dialóg dvoch exilov. Korešpondencia Martina Kvetka a Viléma Prečana (1976 – 1989). Bratislava: Ústav pamäti národa, 2026.

Vojtech Čelko

230 LET NÁRODNÍ GALERIE

Dne 5. února 2026 uplynulo 230 let od založení Společnosti vlasteneckých přátel umění a právě tento soukromý spolek se považuje za základní kámen při tvorbě sbírek dnešní Národní galerie Praha (NGP).

Celou bohatou historií vzniku a působení této instituce připomíná rozsahem nevelká, ale přehledná výstava ve 4. patře Veletržního paláce. Je rozdělena do 10 úseků a nabízí asi 70 exponátů spolu s historickými artefakty (původní fotografie, dobové dokumenty apod.) od počátků, tedy od roku 1796, až do současnosti. Návštěvník tak chronologicky postupuje a dozvídá se např. o další předchůdkyni NGP - Moderní galerii, která vznikla v 1902, až po rok 1949, kdy byla zákonem ustavena NGP.

Nesmírně zajímavé jsou připomínky akvizic rozrůstající se sbírky, zejména díky darům velkých mecenášů, např. Josefa Thomayera či Vincence Kramáře (Picassova sbírka), nákup francouzského umění v roce 1923 a různá dědictví vlivných sběratelů. Kurátorka této podnětné výstavy Veronika Hulíková nezapomíná ani na osobnosti spojené s jednotlivými obdobími, např. na Jiřího Kotalíka, který NGP vedl v nelehkých letech 1967-1990.

NGP má v současnosti více než 400 tisíc sbírkových předmětů. Pověřená ředitelka NGP Olga Kotková (od 19. 3. 2026, po odvolání Alicie Kna-

stové ministrem kultury) na tiskové konferenci k tomuto výročí rovněž připomněla, že k historii naší slavné instituce patří neustálý pohyb, tzn. změna sídla - od Šternberského paláce přes Rudolfinum, Městskou knihovnu a zámek Zbraslav až po Veletržní palác.

Na tiskovou konferenci dorazil i současný ministr kultury Oto Klempíř. Jeho projev byl plný velkých slov a vzletných frází, promlouval o bohaté historii a vyjádřil naději, že činnost NGP bude ještě zajímavější a přitáhne více návštěvníků než dosud. Hned vzápětí ovšem zmínil i limity napjatého rozpočtu a problematiku navyšování státního příspěvku kulturním organizacím. K dotazům přítomných novinářů bohužel nedošlo. Pan ministr se zanedlouho po svém projevu zvedl a se svým bodyguardem odešel.

Text a foto: Jan Šimurda

VIHORLATSKÉ MUZEUM A SKANZEN V HUMENNÉM

Na východním Slovensku lze najít místo, které v sobě spojuje historii, klid i překvapivou hloubku detailu. Vihorlatské múzeum v Humenném nepůsobí jako rychlá turistická zastávka, ale spíše jako prostor, kde se člověk přirozeně zpomalí a začne vnímat souvislosti, které jinde často zanikají.

Samotný kaštieľ, ve kterém muzeum sídlí, má dlouhou a bohatou historii. Jeho základy sahají do renesančního období, kdy vznikl jako reprezentativní šlechtické sídlo. V průběhu staletí byl upravován, především v barokním období, které výrazně ovlivnilo jeho dnešní podobu. Sídlo bylo spjato s významnými rody, které formovaly dějiny regionu, mezi nejvýznamnější patří Drugethové, později Csákyové a Andrassyové. Každý z těchto rodů zanechal na podobě kaštiele i jeho okolí svůj specifický otisk, ať už v architektuře, výzdobě nebo celkovém uspořádání sídla.

Vstup do areálu rozhodně nepůsobí nenápadně. Naopak se přichází skrze rozsáhlý a udržovaný park, který už sám o sobě navozuje pocit výjimečnosti. Pozornost okamžitě upoutají mosazní lvi u vstupu, kteří působí jako symbolická brána do jiného světa. Tento moment jasně naznačuje, že návštěva nebude obyčejná.

Interiéry kaštiele nepůsobí strojeně ani přehnaně aranžovaně. Naopak si zachovávají přirozenost a klid, který umožňuje plně vnímat atmosféru místa. Jednotlivé místnosti nepředstavují jen historické exponáty, ale vytvářejí ucelený obraz života v minulých staletích.

Zcela mimořádným prvkem jsou čtyři do-

chované plně malované místnosti. Ty patří k nejcennějším částem celého objektu a v širším regionu nemají obdoby. Výzdoba těchto prostor není pouze estetickou záležitostí, ale ukazuje i technickou vyspělost své doby. Zajímavým detailem je například akustická trubice vedená ve stěnách, která sloužila k přenosu zvuku v místnosti. Jak však vyplyne při výkladu průvodce, její využití bylo širší a překvapivější, než by se mohlo na první pohled zdát. Právě takové detaily dávají návštěvě hlubší význam a ukazují každodennost tehdejšího života.

Skanzen lidové architektury se nenachází přímo v areálu kaštiele, ale v jeho bezprostřední blízkosti jako samostatný celek. Přesto tvoří s muzeem logicky propojený celek, který návštěvu přirozeně rozšiřuje. Dřevěné domy, hospodářské stavby i drobné prvky venkovského prostředí nepůsobí jako stylizovaná kulisa, ale jako autentický prostor, který si zachovává svou logiku a přirozenost. Celek doplňuje dřevěný řeckokatolický chrám z roku 1764, jenž dodává místu klidný a vyrovnaný charakter.

Významným aspektem je i dopravní dostupnost celého regionu. Východní Slovensko je dnes velmi dobře dosažitelné i z Prahy, například přímým nočním vlakem do Humenného. Díky tomu se oblast stává vhodným cílem nejen pro delší cestování, ale i pro kratší poznávací pobyt.

Text a foto: Jan Chylo

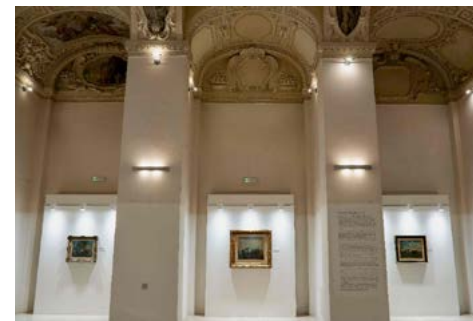
OHLÉDNUTÍ ZA VÝSTAVOU: GIORGIO DE CHIRICO – MALÍŘSTVÍ JE MAGICKÉ UMĚNÍ

V Italském kulturním institutu (IIC) v Praze se uskutečnila jedinečná výstava GIORGIO DE CHIRICO – Malířství je magické umění, věnovaná velkému mistrovi metafyzického umění. Výstava děl Giorgia de Chirica se do české metropole vrátila po dlouhých 91 letech.

Kurátorem této významné expozice byl Lorenzo Canova, profesor dějin současného umění na Univerzitě v Molise a člen vědecké rady Nadace Giorgia a Isy de Chirico. Výstavu uspořádala Nadace Aledya ve spolupráci s Italským kulturním institutem v Praze, za kooperace s Casa d'Arte San Lorenzo di San Miniato (Pisa) a pod záštitou Italského velvyslanectví v Praze.

Slavnostní vernisáže se zúčastnila řada významných hostů, mezi nimiž nechyběli Alessandro Gaudiano (velvyslanec Itálie v České republice), Marialuisa Pappalardo (ředitelka IIC), Francesco Nava a Roberto Milani (prezident a umělecký ředitel Nadace Aledya) a sa-

motný kurátor Lorenzo Canova. Zahajovací večer přilákal mimořádný počet návštěvníků z řad kulturní i umělecké veřejnosti, což potvrdilo mezinárodní význam celé akce.

„Je mi velkým potěšením, že můžeme v Praze slavnostně zahájit tak prestižní výstavu věnovanou Giorgiovi de Chiricovi, ústřední postavě dvacátého století, a to nejen pro Itálii, ale i pro

mezinárodní umění,“ komentoval událost italský velvyslanec Alessandro Gaudiano. „Jeho díla vyjadřují hluboké spojení s italskou kulturou a zároveň otevřenou, evropskou perspektivou, která přesahuje čas. Děkuji organizátorům a jsem přesvědčen, že iniciativy tohoto typu přispívají k dalšímu posílení kulturního dialogu mezi Itálií a Českou republikou.“

Tři části expozice v historickém srdci institutu

Výstava představila více než 70 děl z významných italských a evropských soukromých sbírek, mapujících období od 30. let 20. století až po umělcovo poslední tvůrčí období. Expozice byla specificky navržena pro působivé barokní prostory institutu, který pochází z přelomu 16. a 17. století, a rozdělena do tří tematických částí:

- Barokní kaple (Metafyzická architektura a náměstí): Zde byla k vidění díla z dlouhého období mistrovské kariéry (od 30. do počátku 70. let). Dominovala jim slavná italská náměstí, která de Chirica doprovázela celým životem. Nešlo o realistické veduty, ale o snová dějiště vzpomínek evokující Turín, Florencii či Řím, proměněná v univerzální symboly. Součástí této části byla i projekce velmi zajímavého televizního rozhovoru s mistrem, pořízeném přímo v jeho ateliéru.
- Kapituluji síň (Barokní fáze a tiché životy): Tento prostor patřil de Chiricově takzvané „barokní“ fázi. Diváci zde mohli obdivovat malby koní, jezdců a podmanivá zátíší, která sám umělec s oblibou nazýval „tichými životy“. Baroko pro něj znamenalo absolutní svobodu a technické mistrovství – možnost malovat bez stylistických omezení a vetkat do špičkového řemesla duchovní hodnotu.
- Foyer (Grafická tvorba): Poslední část se zaměřila na mistrovo grafiku, které sám přikládal obrovský význam. Vystaveny byly kresby, skici, litografie a rytiny pocházející z archivu slavného tiskaře Alberta Caprinioho, s nímž de Chirico udržoval dlouholeté přátelství založené na vzájemné úctě.

Giorgio de Chirico a Praha: Spřízněnost duší s Janem Zrzavým

Nynější výstava navázala na hluboké historické kořeny. Samostatné výstavy de Chirica se v Praze konaly již v letech 1931 a 1935, přičemž druhou z nich doprovázela i umělcova osobní přednáška o zdrojích jeho malby.

J. Zrzavý, Modrá pieta, Mořská panna

Právě ve 30. letech se de Chirico v Paříži seznámil s Janem Zrzavým. Mezi oběma malíři vzniklo silné pouto založené na spřízněnosti duší a společném vnímání umění jako vnitřního hnutí plného tichých prostorů, neurčitých obrazů a reality proměněné v hádanku. Jejich umělecký dialog dosáhl vrcholu právě v Praze, jejíž gotická a barokní architektura rezonovala s de Chiricovými metafyzickými náměstími i lyrickými krajinami Jana Zrzavého. De Chirico tehdy na pozvání Zrzavého vystavoval v Alšově síni Umělecké besedy a namaloval zde také vedutu Prahy, která zůstala trvalým svědectvím

Piazza d'Italia, Pomník básníka, 1953-1972

Piazza d'Italia, 50. léta

Eféb(jinoch) s koněm, 70. léta

Neporazitelný vůz, 1969

jeho citového vztahu k tomuto městu. Praha se tak stala pevným kulturním mostem mezi Itálií a střední Evropou.

Důstojné zakončení a trojjazyčný katalog

Výstava byla v prostorách Italského kulturního institutu otevřena s volným vstupem do 26. dubna 2026. Při příležitosti jejího slavnostního zakončení organizátoři spolu s profesorem Canovou představili reprezentativní trojjazyčný katalog (v italštině, češtině a angličtině).

„Díky efektivní týmové práci jsme de Chiricova díla vrátili zpět do Prahy, a to symbolicky právě do prostor našeho institutu, centra italské kultury,“ uzavřela ředitelka Marialuisa Pappalardo. „Děkuji Nadaci Aledya za mimořádnou spolupráci na jejich prvním veřejném projektu. Je úžasné vědět, že i díky této výstavě a jejím návštěvníkům pokračujeme v předání nepřerušované nitě mezi Prahou a jedním z největších mistrů dvacátého století.“

Zdroj a foto: IIC, Jaromír Hampl

Sybilla kumánská, 1950

VÝSTAVA OBRAZU PAVLA VAVRYSE Z CYKLU ČESKÁ PAMĚŤ

Akademický malíř Pavel Vavrys připravil další zajímavou soubornou výstavu, na které dominuje obraz letce RAF generál poručíka Františka Peřiny. Cyklus Česká paměť tohoto významného malíře zobrazuje naše osobnosti 20. století. Je v něm vyobrazen prezident Tomáš Garrigue Masaryk, dále legionáři, ale i zakladatelka Československého Červeného kříže Alice Masaryková, prezident Edvard Beneš, Milan Rastislav Štefánik a naši vojáci z 1. a 2. světové války.

V Kulturním centru Průhon na sídlišti v Řepích byly až do 7. května vystaveny portréty statečných letců z období 2. světové války.

Pavel Vavrys věnoval svůj obraz s příběhem generál poručíka Františka Peřiny, hrdiny letecké bitvy nad Evropou, základní škole na sídlišti v Řepích, která nese jeho jméno. Malíř připomněl, že si naši historii musíme stále připomínat, a proto také zvolil spolupráci právě s místní ZŠ.

Generál poručík František Peřina po komunistickém puči odletěl, dokud byl ještě čas, i se svojí láskou raději do tehdejšího Západního Německa. Řada kamarádů tohoto střeleckého esa, letci RAF, pak čelila komunistickým represím. Na vernisáži byli přítomni předseda Svazu protifašistického odboje, letci České armády a starostka Prahy 17.

Výstavu Česká paměť obohatil svým vystoupením basbarytonista Daniel Klánský, hostující v Národním divadle, s písní Antonína Dvořáka.

Součástí této výstavy byly i cenné archiválie RAF, odznaky, uniforma, publikace v češtině i v angličtině o leteckých bitvách během 2. světové války.

Obrazy akademického malíře již vícekrát odborně ocenil kunsthistorik dr. Lada a sám malíř vystavoval mnohokrát v zahraničí, například v Senátu Spojených států amerických a na velvyslanectví České republiky ve Washingtonu. V jeho portfoliu najdeme řadu dalších výstav u nás.

Během své umělecké kariéry obdržel Pavel Vavrys již také řadu ocenění.

Tematicky se věnuje rovněž krásám žen, nachází v nich něhu, která dominuje na jeho pestře paletě s detaily ženských tváří. Z pláten vyzařuje láska a rodinná pouta. Tyto motivy jsou jeho častým inspiračním zdrojem.

Pavel Vavrys hodlá do cyklu Česká paměť zařadit i obraz Věry Čáslavské, osminásobné olympijské medailistky, která mezi nejslavnější české osobnosti nepochybně patří.

Alena Dlabáčová

NE-LIDSKÉ VNÍMÁNÍ

Pobočka Městské knihovny v Praze na Opatově opět překvapila. Její plakátek obrazem a textem zval na výstavu Lim Jeong Soo. Jak se ukázalo, zval na nevšední výstavu. Výstava s názvem O jedné věci probíhala v pobočce od poloviny února do poloviny března.

Vitríny v předsádkách knihovny byly plné různorodých věcí z kůže, textilu, dřeva či umělých hmot, a to v nejrůznějších barvách či velikostech jako by náhodně pohozených. Návštěvník, ze začátku zaskočený jejich chaosem, se mohl zachytit jen sérií reprodukcí známých obrázků Josefa Čapka z knihy *Povídání o pejskovi a kočičce*. Následně zrak pak pátral v popsaných shlucích po věcech, které by mohly s reprodukcemi nějak souviset. Nakonec každý rád sáhl po nabízeném nabízeném doprovodném textu. Ten představil multimedialní korejskou výtvarnici Lim Jeong Soo, absolventku Státní univerzity umění v Soulu, Pražské vysoké školy uměleckoprůmyslové, ateliéru Dominika Langa a v současné době i studentku lingvistiky českého jazyka na Filozofické fakultě UK se zaměřením na film a literaturu.

Lim Jeong Soo se ve své tvorbě věnuje novému směru – vztahu člověka a ne-lidských bytostí. Původní tento směr „vztahu člověka a ne-lidských bytostí“ si všiml, „jak se podílejí ne-lidští aktéři na spoluutváření světa, v němž žijeme.“ Ne-lidskými aktéry jsou chápána zejména zvířata. Dnes jde o komplexní pohled, a to filozofický, antropologický, etický, sociologický, koexistenci, vztah jako partnerství. V posledních letech proniká tento směr i do umění.

Výtvarnice tento směr „rozvíjí prostřednictvím mýtů, legend a hranic mezi vírou, touhou a proměně mezi různými bytostmi, zkoumá ho ve formě instalací, objektů, idejí a performancí,“ uvádí doprovodný text k výstavě. Své práce již představila na několika výstavách u nás i v zahraničí.

Samotná výstava ukazuje proces přeměny literárního díla (světa) Josefa Čapka prostřednictvím představ samotné umělkyně. „Ne-lidský úhel pohledu se dostává mimo rámec mluveného či psaného jazyka, a právě tyto přesahy nebo trhliny umělkyně přetváří do vlastních vizuálních kódů,“ uvádí doprovodný text k výstavě.

Bohužel, ani s nápovědou, ani s přípsky ve vitrinách jsem neporozuměl vnitřnímu světu umělkyně, který v ní dílo Josefa Čapka vyvolalo. (ah)

LUSTRFEST V KAMENICKÉM ŠENOVĚ

Šestý ročník oblíbeného festivalu měl letos motto „Sklářství je radost. Přijďte si ji zažít!“. Kromě produktů místních skláren, které se pochlubily nejnovějšími kouzly se sklem, barvami a fantazií, to byla letos poprvé kouzla se světlem. Navíc má zdejší sklářská škola svých 170 let a je nejstarší sklářskou školou na světě.

Modrá věž a Sklárna Jílek

Festival slavnostně zahájil odhalením skleněné Modré věže na vrchu Na Vyhliďce, společným projektem města a studia Bystrodesign D. Pánkové a L. Smejkal, bývalých studentů a pedagogů místní sklářské školy. Program doplnila noční prohlídka Sklárný Jílek a posezení u kavárny Druhá kolej. Další den si mohli návštěvníci zkusit něco vyfouknout a současně i vyzkoušet práci s kovem, která je nerozlučně spojena s lustrářským řemeslem. Sklo ve spojení s květinami nabídl floristický workshop, zastřešený paní Chantal Poullain. Odpoledne pokračovalo volnou tvorbou sklářských mistrů přímo na huti.

Galerie Prousek, Prácheň

se otevřela v sobotu dopoledne vernisáží rozsáhlé výstavy prací Vladimíra Kleina, ab-

solventa a bývalého ředitele školy, následovala ukázka divadelních kostýmů Vladky Jelínkové, jejíž módní přehlídka proběhla v kině Hvězda. Dále tu byly tvořivé dílny pro děti plné barev, korálků a skleněných drobností. Nechyběl „lustrový strop“ a prodejní trh Prousek Lighting.

Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská

nabídl opravdu maximum: komentované prohlídky, možnost vyzkoušet si různé techniky dekorování v otevřených učebnách a dílnách. V galerii se návštěvníci setkali s historickou, ale i letošní maturitní sbírkou. Na školním dvoře se odehrálo studentské představení hry *Až opadá listy z dubu* a pak proběhlo setkání absolventů různých školních ročníků, kteří se vydali v tradičním průvodu městem, jež rázem ožilo.

Sklářské muzeum

připomnělo historii sklářské školy prostřednictvím osobnosti Herrmanna Zeha, dlouholetého učitele výtvarných předmětů, který stál v jejím čele v letech 1929–33. Ve sklepení muzea se návštěvníci pobavili hravou instalací, která umožnila objevovat proměny skla v paprscích světla. Duo Flaškinet překvapilo originálním lahovým nástrojem a potěšilo známými skladbami. Přichozí mohli sami vyzkoušet neobvyklý způsob tvorby zvuků a rytmů.

Kino Hvězda

je samo o sobě oslavenec. Před 100 lety bylo otevřeno a dodnes slouží, jak jsme zmínili, například módní přehlídce divadelních kostýmů, promítání historických filmů spojených s místní sklářskou školou. Dočkalo se při této příležitosti světelné obnovy svého názvu, a to využitím výtěžků jak z dobrovolného vstupného, tak z prodeje na bleším trhu. V předvečer byla zahájena prezentace designérů s názvem „10 za 5-GLASS SUPERSTAR ANEB KDYŽ SKLO HRAJE.“

Na každém kroku se návštěvníci potkali s nabízeným skleněným zbožím, nakoupit mohli na řemeslném jarmarku nebo na oblíbeném a houfně navštěvovaném bleším trhu. Pokud chtěli, mohli si vyzkoušet vlastní šikovnost, byly k tomu připraveny brusičské dílny, sklářské piciky a tvořivé dílny. Na náměstí nechyběla ani hudební vystoupení či regionální speciality včetně místního piva. S náměstím sousedící Dvořáčkův park patřil dětem. Mohly se těšit z bublinové show, skleněného žonglérského workshopu a na kresbu obrazů pomocí skleněných kuliček.

Také letos byl důležitým okamžikem vznik květinového křišťálového artefaktu pod takovkou společností PRECIOSA Lighting. Nová kouzelná křišťálová květina, prý se schopností plnit přání, rozkvetla ve spolupráci se sklářskou školou na jednom ze stromů Dvořáčkova parku. Byla tak rozšířena sbírka světelných instalací, vystavovaných v létě.

Pro Liberecký kraj je Lustrfest významnou akcí pro povzbuzení cestovního ruchu.

Text a foto: Květa Kovalská

GOOD BYE MY LOVE, PRAGUE KONCERT MIREILLE MATHIEU

Šansoniérka Mireille Mathieu, narozená v Avignonu, se vrátila do Prahy, aby nás opět uchvátila svým nezaměnitelným a krásným zvukným hlasem. Koncert se konal 3. a 4. března v Kongresovém centru Praha před téměř zcela vyprodaným hledištěm. Mezinárodní superstar se objevila nejprve v talentové soutěži francouzské televize a pak již její hvězda stoupala směrem vzhůru.

Foto: Wikipedia

Mireille Mathieu nebyla u nás poprvé, přijela k nám již v roce 1967. Tehdy ji mohli nadšení posluchači přivítat jako příjemný parfém z Paříže, který zavál do pražské Lucerny. Její kariéra je pozoruhodná, nazpívala, 75 studiových alb. V Praze vystupovala ještě dvakrát v polovině 80. let a poté i na Bratislavské lyře.

Prahu navštívila poprvé po roce od vydání její debutové desky nazvané „En Direct de l'Olympie“ (Živě z Olympie), i když to byl vlastně studiový záznam z prosince 1965.

Některá alba byla později natočena například přímo pro Japonsko, Německo, a dokonce pro Čínu. Každý rok vydávala desku, nežádka i dvě, tři. Zpívala i v jiných jazycích než v jazyce Edith Piaf, 300 písní nazpívala v němčině, zpívala v angličtině, španělštině i italštině. Celosvětově prodala 130 milionů alb. To se nepovedlo ani Piaf a k tomu bylo ještě prodáno 55 milionů singlů.

Setkala se s Elvisem Presleym, Frankem Si-

natrou, s Deanem Martinem, ale i s Paulem Ankou, s Tomem Jonesem a Juliem Iglesiásem, a samozřejmě i s Charlesem Aznavourem. Nahrávala i v čínštině, což je opravdu pozoruhodné.

Nyní se k nám do stověžaté Prahy vrátila a předvedla obdivuhodný výkon. V repertoáru večera zazněly slavné melodie La Paloma, Řek Zorba, Mon Credo, ale známé i méně známé francouzské písně, jak jinak než o lásce, opěťované i neopěťované, po francouzsku něžně poetické.

Před závěrem zpívala slavné písně Edith Piaf a obecenstvo ji nechtělo pustit z pódia. Vděčně jí tleskalo téměř zcela zaplněné hlediště Kongresového paláce. Ruce Mireille byly téměř po každém šansonu plné kytic a na to reagovala česky: „Děkuji“. My děkujeme Mireille Mathieu za její umění, které rozdává s elánem a láskou po celém světě.

Alena Dlabáčová

MODRÁ KREV

Úspěšný televizní seriál mi připomněl inspirativní „devadesátky“, kdy jsem pracovala v plzeňské redakci Česko-německých novin. Šéfredaktor mi zadal úkol napsat celostránkový článek o šlechtickém rodu Lobkowiczů z Křimic. Trochu jsem znejistěla, přestože v té době jsem měla za sebou více než patnáctiletou praxi v redakci a bezpočet napsaných rozhovorů. Mezi nejzajímavější patřily články „Urozený strom života“ o šlechtickém rodu Lobkowiczů a „Čekání na zářez“ o rodu Kolowrat-Krakovských.

Zámek Křimice, foto: Wikipedia

František Kinský, foto: Česká televize

Pamatuji si, s jakými pocity jsem zazvonila u vilky v Křimicích a stála před opravdovou kněžnou Gabriellou Lobkowiczovou. Přišla otevřít v pracovně, ruce od hlíny, jak plela zahrádku. Pozvala mě dovnitř. U šálku kávy a v přítomnosti synů se rozpovídala o svém dětství, pražských studiích, o tom, jak se v roce 1940 vdala za zemědělského inženýra, knížete Jaroslava Lobkowicze. Usadili se v rodinném sídle na zámku v Křimicích, kde se postupně

narodilo pět potomků – dcery Polxena a Marie, synové Jaroslav, František a Zdeněk. Jejich otec kníže Jaroslav Claude Lobkowicz z Křimic ani po ztrátě rodinného majetku nechtěl nikdy emigrovat. Stal se místním cestářem. K tomu se váže historka, jak do Křimic zabloudilo auto s francouzskou poznávací značkou. K jejich ohromnému překvapení jim správný směr vysvětlil „cestář“ plynou francouzštinou.

Do rozhovoru vstoupil nejstarší syn Jaroslav. Vrátil se ze Západního Německa, kam emigroval, dostudoval a více než deset let pracoval ve firmě Siemens, kde ho provázela pověst vynikajícího odborníka. Po návratu do Křimic se stal správcem rodinného majetku, navraceného v restituci. Věnoval se podnikání v zemědělství a potravinářství, zajímal se o politiku.

Erb Lobkoviců, zdroj Wikipedia

Postupně se z Mnichova do Křimic přesunula i část rodiny – francouzská manželka a nejstarší ze tří synů Vladimír.

Mnohé šlechtické rody získaly své původní majetky v restitucích, ale jen malá část byla ve slušném stavu. Křimický barokní zámek se na léta stal internátem škodovákých učňů. V restituci se sice vrátil původním majitelům, ale ve velice špatném stavu. Jeho proměna bude stát spoustu úsilí, práce i peněz.

V televizním seriálu Modrá krev dnes sledujeme, jak se díky potomkům šlechtických rodů mění ruiny v překrásné skvosty.

Za mladším synem kněžny Gabriely, tehdy světitím biskupem Františkem, jsem se vydala do Prahy na Hradčanské náměstí. Budovu Pražského arcibiskupství jsem znala a věděla, že zde žijí a pracují nejvyšší představitelé katolické církve, ale ani ve snu by mě nenapadlo, že se podívám dovnitř. Právě se konala audience pro postižené děti z Říma a já se ocitla v pracovním biskupa Františka. Na jednu z otázek „Jak vypadá den světitího biskupa?“ odpověděl: „Jsou dny, kdy nestihnu ani oběd, a jiné mě překvapí, mám-li najednou volnou chvíli. Ale i světití biskup má dovolenou a tu prožiji určitě v Křimicích.“ Obou bratrů jsem se také zeptala, kterého slavného předka si nejvíce váží. Oba shodně a nezávisle na sobě odpověděli – svého otce.

V redakci jsem začala psát onen dlouhý rozhovor a došlo mně, že jsem se paní kněžny nezeptala, z jakého šlechtického rodu pochází. Neexistoval internet, takže zbývalo jen detektivní

Kněžna Gabriella Lobkovicová

pátrání. Pomohla mně malá knížka, před lety dárek od tehdejšího šéfa činohry Divadla J. K. Tyla Svatoslava Papeže. Autorem byl pravděpodobně předek Františka Kinského.

V knížce je uvedeno: „...dle různých pramenů sestavil Z.R.K.-ý.“ Popsal v ní snad všechny šlechtické rody a jejich potomky, ale uvedl jen jejich křestní jména a rok narození. Našla jsem tam zmínku o starém vestfálském šlechtickém rodu Kers-Senbrocků, sídlícího na zámku v Lištanech. V té době jsem nic neslyšela ani o šlechtickém rodu, ani o tom, že v Lištanech byl zámek, ale v seznamu potomků figurovalo křestní jméno Gabriella a ročník narození také souhlasil. Ještě dnes si vzpomínám, jaká ve mně byla malá dušička, když si paní kněžna četla rukopis a jméno šlechtického rodu, z něhož pocházela, přešla bez jakékoliv poznámky.

Díky TV pořadu Modrá krev a jeho průvodci Františku Kinskému se diváci dovídají zajímavé informace o šlechtických rodech a jejich potomcích a dozvěděli se víc i o rodu Kers-Senbrocků.

Jaroslava Světlíková

(NE)POHÁDKA O JEDNOM ZÁMKU

Na samé hranici Moravy a Dolního Rakouska leží zámek Uherčice. Tak by mohla začínat nějaká pohádka. Ale pohádka to není, i když příběh tohoto panského sídla v mnohém připomíná příběh o zakletém zámku, který po čtyřiceti letech spánku a chátrání znovu povstává z popela do své bývalé krásy.

Nejdříve – jak se k němu dostaneme? Když jedete z Brna, míjíte Znojmo, Vranov nad Dyjí, Šafov. A tady to trochu vypadá, že jste přijeli na konec světa. Nicméně ze Šafova pokračujete dál po státní hranici, projedete Stálky, a když už máte opravdu pocit, že dál jsou jen lvi, tak se před vámi najednou objeví věž zámku Uherčice.

Možná jste někdo v minulosti zámek navštívili a pamatujete si ho jako ruinu, které nezbývá moc do totální destrukce. Ano, tak zámek vypadal ještě před několika lety. Ale dnes toto obří sídlo (patřící mezi největší zámky na Moravě), které by se dalo také nazvat učebnicí architektury od renesance po 20. století, již prošlo čas-

tečnou rekonstrukcí a návštěvníkovi nabízí dvě plnohodnotné prohlídkové trasy a jako bonus prohlídku zámeckého lihovaru a také krásné okolí se zámeckým parkem, renesanční zahradou a sítí cyklostezek.

První zmínka o vsi Uherčice je z roku 1310. V té době byla ves v majetku ženského cisterciátského kláštera v Oslavanech. Během husitských válek ale zpusťla a byla neobydlená. Po tomto domácím konfliktu a hlavně chaosu si pustou ves Uherčice přivlastňuje rakouský rod Krajířů z Krajku, který ji nejen znovu osidluje, ale také si zde buduje na mírné vyvýšenině nad obcí pozdně gotickou tvrz. Ta se stala základem pozdějšího tzv. Starého zámku. K viditelným dokladům této nejstarší stavební fáze patří pozdně gotický sedlový portálek v přízemí Starého zámku. Tvrz měla již v té době trojkřídlou dispozici uzavřenou na západě zdí.

V polovině 16. století nechává Václav Krajíř z Krajku tuto ještě středověkou tvrz přebudovat v renesanční panské sídlo. K východnímu křídlu je na nádvorní straně přistavěna dvoupatrová arkáda a v jihovýchodním rohu schodišťový přístavek. V interiérech se z té doby zachovalo několik místností se štukovou výzdobou. Celá renesanční přestavba byla dokončena v roce 1554, o čemž svědčí reliéfní deska nad portálem do nádvorí Starého zámku s erby Václava Krajíře z Krajku a jeho ženy Johanky z Donína. Poměrně vysoká kvalita této kamenické práce odkazuje na Leopolda Estreichera, který pracoval pro Zachariáše z Hradce na zámku v Telči.

V roce 1562 kupuje panství Uherčice Volfgang Štrejn ze Švarcenavy a Hartensteina. Štrejnové patřili k velmi mocným rakouským šlechtickým rodům s blízkými vazbami u císařského dvora. V té době přece jen skromný Krajířův zámek začali okolo roku 1582 rozšiřovat, až z něj nakonec vybudovali velkolepou renesanční rezidenci, srovnatelnou s nejhonosnějšími sídly té doby, jako byla například Telč Zachariáše z Hradce.

V první fázi této velké přestavby bylo postaveno severní a jižní křídlo. Obě tato křídla sloužila jak obytným, tak hospodářským účelům. Aby bylo odděleno hospodářské zázemí od reprezentačních prostor, byla obě křídla asi v polovině propojena na západě arkádovou chodbou. Takže se vytvořil půdorys ve tvaru písmene „H“. Tato velmi dekorativní kulisa, nesená v přízemí arkádou a v prvním patře kolonádou, byla velmi pravděpodobně opět inspirována Telčí. Do-

končena byla roku 1586, o čemž dodnes svědčí letopočet vytesaný v jednom z cviklů arkády.

V interiérech této části zámku se ale z renesanční přestavby nic viditelného nezachovalo. V další fázi okolo roku 1590 bylo vybudováno velmi reprezentativní vstupní arkádové nádvorí. Do tohoto nádvorí se vstupuje průjezdem, který byl umístěn v přízemí vstupní věže (zřítíla se v 70. letech 20. století), po jejichž stranách byly umístěny stáje. Na západ se z arkádového nádvorí dalo po schodišti sestoupit do okrasné růžové zahrady a druhá okrasná zahrada byla i na východní straně. Z tohoto velmi reprezentativního vstupu se průjezdem s dochovanou štukovou výzdobou teprve vstoupilo na vnitřní nádvorí.

Ve stejné době vzniká také obytná věž, přistavěná k východní straně Starého zámku směrem do parku, která je dominantou zámku dodnes. V obytné věži, a hlavně v jejím přístavku, se dodnes zachovaly velice krásné renesanční štuky. Jedná se o dvě místnosti, u kterých se předpokládá, že sloužily původně jako štrejnovská luteránská kaple.

Osudový zlom nastal v roce 1620. Během stavovského povstání se jako evangelíci postavili na stranu vzbouřených stavů, a i když byl Janu Jiřímu Štrejnovi v roce 1623 udělen generální pardon a majetek mu byl vrácen, po vydání Obnoveného zřízení zemského pro Moravu v roce 1627 ho dostihla jeho náboženská orientace a v roce 1628 musel veškerý svůj majetek prodat a odejít do exilu. Novým majitelem Uherčice se stal císařský rada a prezident dvorské komory, právník Jakub Berchtold.

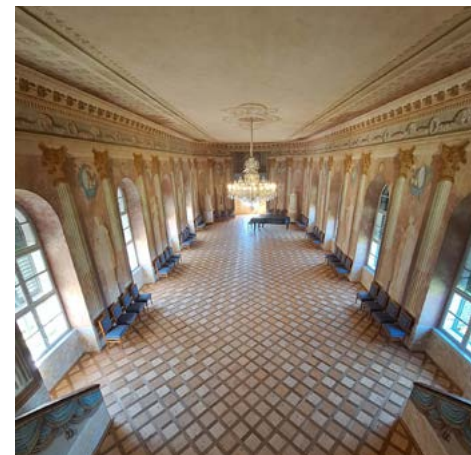
Berchtoldové byli nižší šlechta pocházející z Tyrolska, ale za svoje věrné služby císaři byli postupně povýšeni do stavu nejprve svobodných pánů, nakonec i říšských hrabat a začali používat přídomek z Uherčic. Ten používali i v době, kdy jim Uherčice již dávno nepatřili a musíme se s nimi potkat například na Buchlově nebo v Buchlovicích. Berchtoldové vlastnili Uherčice pouze po dvě generace a po stavební stránce nijak zvlášť do podoby zámku nezasáhli.

Roku 1692 kupuje zámek v Uherčicích Jan Donát Heissler z Heitersheimu, čímž začíná velkolepá barokní éra zámku. Jan Donát byl skvělý voják, působící v císařských službách, hlavně v bojích proti Turkům. Nicméně on sám pocházel z velmi prostých poměrů a byl typickým případem vojenského kariérismu. Narodil se roku 1648 někde v Uhrách a začínal u armády

snad v deseti letech jako bubeník. Ale protože byl zřejmě velmi schopný, jeho kariéra nabrala nečekané obrátky. Stal se velitelem, byl povýšen nejprve do stavu svobodných pánů, následně do stavu hraběcího a ve vojenské kariéře to dotáhl roku 1696 až na polního maršála. Pochopitelně s vojenskou a panskou kariérou přicházejí peníze a je třeba si vybudovat reprezentační sídlo. A k tomu měly sloužit právě Uherčice. Jako architektu najímá původem Itala Francesca Martinelliho, který provádí barokní stavební úpravy. V té době zámek dostává barokní fasády, které jsou částečně zachovány dodnes. Z nich můžeme vidět například portály nebo okenní šambrány. Na hlavním nádvorí jsou vybudována dvě schodiště s balustrádami vedoucími na kolonádu v prvním patře. Velkým stavebním počinem Martinelliho bylo vybudování západního křídla za renesanční kolonádou, do kterého byl umístěn reprezentační apartmán pro vzácné návštěvy. V prvním patře jižního křídla potom vznikl velký společenský sál a východní a severní křídlo obsahovalo apartmán hraběte a jeho manželky.

Co je ale největším uměleckým zásahem barokní přestavby, zachovalo se až do dnešních dnů a činí tak Uherčice nezapomenutelnými, je štuková výzdoba Baldassare Fontany a jeho spolupracovníka a pokračovatele Giovanni Battisti Bussiho. Tato umělecká výzdoba řadí Uherčice mezi nejkrásnější zámky u nás. Baldassare Fontana byl opravdovou superstar své doby. Než přišel do Uherčic, pracoval například v Kroměříži pro olomouckého biskupa Karla II. z Lichtenstein Castelvorna, kde pro něj vytvořil překrásnou sálu terenu, která díky současným objevům patří k vrcholům barokního štukatérství. A vzhledem k tomu, z jakých poměrů Jan Donát pocházel, potřeboval se ve své nové významné roli prezentovat opravdu na vysoké úrovni. Štuková výzdoba, kterou po sobě v Uherčicích zanechal, byla i ve své době mírně přestřelená, ale rozhodně vysoce hodnocená.

Nejprve se podíváme do apartmánu v západním křídle. Tato část je stavebně oddělena od zbytku zámku a jedná se vlastně o jakýsi samostatný byt pro významné návštěvy. Samotný apartmán se skládá z pěti místností. Přípravný jídlá, malé jídelny, předpokoj, salonu a ložnice. Všechny místnosti mají bohatě štukami zdobené stropy, jejichž centrální zrcadla byla původně doplněna ještě freskami. Stěny byly potaženy hedvábnými tapetami a vybaveny luxusním ča-

louněným nábytkem. Nicméně vrcholem celé emfilady místností je bezesporu ložnice. Té domínuje nika-alkovna, ve které byla umístěna postel. Portál alkovny je lemován sochami Atlantů v životní velikosti, kteří vynášejí portál. V jeho horní části jsou potom umístěny vojenské trofeje, postavy puttů a květinové girlandy. Celá kompozice byla zvýrazněna barvou a zlacením. Postavy Atlantů byly natřeny křídlově bílou, aby materiálem připomínaly kararský mramor.

V jižním křídle byl v té době zřízen velký společenský sál, jehož strop byl opět zdoben štukovou výzdobou. Tento sál byl ale na počátku 19. století zrušen, přepažením vznikla chodba a hostinské pokoje. Z původní výzdoby se tedy zachovalo jen torzo z stropě chodby a ve špaletách oken.

Z barokního pánského apartmánu se nám zachovala pouze pracovna Jana Donáta Heisslera, ale ta opravdu stojí za to. Je totiž pokryta štukami v celé ploše stěn i stropu. Barokní výzdoba celého zámku je podřízena primárně tomu, aby oslavovala vojenské činy svého majitele. Proto v ní najdeme již zmiňované vojenské trofeje, jako jsou prapory, kyrysy, dělové koule, kopí, dělové hlavě a podobně. Mezi okny je pak zobrazen orl směřující šípem do tureckého půlměsíce. V této místnosti se také zachoval barokní mramorový krb.

Vše, co jsme si ukázali, je krása, ale tím nejkrásnějším, co z barokní přestavby na zámku zůstalo, je tzv. Andělská chodba. Najdeme ji ve východním křídle a původně propojovala dámský a pánský apartmán. Jedná se o prosvětlený koridor otevřený na obou stranách velkými okny. Na jedné straně do hlavního nádvoří a na straně druhé do nádvoří starého zámku. Její celé stěny i strop jsou pokryty skutečně bohatou štukovou výzdobou v podobě květinových girland, plochých reliéfů, ale hlavně postavami čtyř andělů na meziokenních pilířích. Zvlášť u nich vyniká Fontanovo mistrovství, povyšující běžnou štukovou dekoraci na vysoké umění. Postavy andělů volně vystupující do prostoru jsou umístěny na podkladové draperii jakoby vojenského stanu a pro zvýšení efektu je pod každým z nich zavěšeno zrcadlo ve zlaceném rámu. Strop je rozdělen do několika polí, kde v květinových rámech najdeme alegorie jednotlivých fází dne. Při denním světle vypadá chodba monumentálně, ale ještě zajímavější je při večerním osvětlení, kdy vynikne hra světla

a stínu. Andělská chodba je skutečným vrcholem barokního dekorativismu.

Již za Berchtoldův vznikla na zámku kaple zasvěcená svatě Lucii. A protože v Uherčicích nebyl kostel, byla tato zámecká svatyně využívána i zaměstnanci zámku a obyvateli Uherčic. Tato kaple dostala za Heisslerů nové zasvěcení Nanebevzetí Panny Marie a pochopitelně také bohatou štukovou výzdobu. Centrálním motivem štukové výzdoby, kterou provedl pravděpodobně Giovanni Battista Bussi, je právě scéna Nanebevzetí, kdy dva andělé vynášejí Pannu Marii na nebesa, kde ji další andělé korunují věncem z růží.

Jan Donát Heissler z Heitersheimu si bohužel svého nádherného zámku příliš neužil. Umírá totiž již v září 1696 v uherském Szegedu na následky zranění v bitvě u Olaše. Panství dědí jeho syn František Josef, který sice dokončuje barokní přestavbu, ale protože nemá mužského potomka, nakonec v roce 1731 Uherčice prodává svobodnému pánovi Antonu Esaiasovi Hartigovi. V rychlém sledu se tu ještě objevují Nimptschové, ale ani Hartigové ani Nimptschové do podoby zámku nijak zvlášť nezasáhnou.

Roku 1768 zámek a panství Uherčice kupuje Vinciguera VI. Tomáš, původem z italského rodu Collalto a San Salvatore. Collaltům potom Uherčice patří až do roku 1946. Tato italská šlechtická rodina původem z Trevisa se na Moravě usazuje roku 1623 s osobou Rombalda XIII., který od císaře kupuje konfiskované panství Brtnice a zakládá nejen moravský fideikomis, ale také moravskou větev tohoto prastarého rodu.

Pro stavební vývoj zámku je ale důležitá osoba prvního knížete Odoarda. Na počátku 19. století mezi lety 1802–1804 provedl klasicistní úpravy hlavně v interiérech zámku, které ho dostaly do současné podoby. Dominantním prvkem těchto úprav jsou hlavně nástěnné iluzivní malby Vídeňana Antona Ortnera. Najdeme je téměř ve všech místnostech pianna nobile, počínaje velkou jídelnou až po banketní sál.

Největším stavebním podnikem této klasicistní přestavby bylo vybudování tzv. Banketního sálu v hospodářské části severního křídla. Vznikl na místě sýpky a jedná se o prostor určený k pořádání plesů, koncertů a jiných společenských událostí. Sál zabírá výšku jednoho a půl patra a sestupuje se do něj z předsálí po dvouramenném schodišti. Jeho výzdoba je opět dílem Antona Ortnera, který zde namaloval nejen bohatý iluzivní architektonický aparát, ale také galerii

iluzivních soch múz, vedených bohem Apollem. Tento sál se také stal svědkem poslední velké společenské události na zámku, když si zde dcera pátého knížete Manfreda, Polyxena, brala lichtensteinského prince Alfreda v roce 1928.

Součástí klasicistní přestavby byla také úprava přírodně krajinářského parku, který byl doplněn o několik romantických staveb. Jednou z nich je například umělá zřícenina, fungující současně jako rozhledna a podle data vzniku (1802) se jedná o nejstarší zámeckou rozhlednu na Moravě. Bohužel ze všech staveb se do dnešní doby zachovala právě jen zřícenina a obelisk.

V roce 1918 se rozpadá Rakousko-Uhersko a přichází pozemková reforma. I když Collaltové přicházejí o třetinu svého pozemkového majetku, podaří se ještě knížeti Manfredovi, ustát a dostat panství do černých čísel. Horší to je ale v roce 1945. Posledním soukromým majitelem zámku byl šestý kníže Oktavián a jeho manželka Marie Kamila, rozená princezna Windisgrätz. V roce 1945 je totiž na Collaltovský majetek uplatněn Velký retribuční dekret prezidenta republiky, na jehož základě má být zabaven majetek Němců, Maďarů a kolaborantů. Proti tomu se sice kníže Oktavián odvolá, že není ani jedno z toho. Je italský státní občan, a dokonce si přinese dobrozdání svých zaměstnanců, že se za války choval slušně a loajálně k republice. Nicméně je označen za italského fašistu a majetek je mu zabaven. Odchází tedy s rodinou na rodové statky do Itálie, kde jeho potomci žijí dodnes.

A tady se ocitáme pro zámek v hodině nula. Ten je totiž předán Ministerstvu zemědělství, které jej přidělí Státnímu statku Jaroměřice nad Rokytou. Mobiliář má převzít Národní kulturní komise. Mobiliář je tedy částečně dán do svozů, částečně rozprodán, rozkraden nebo zničen. Státní statek užívá hlavně hospodářská křídla, ale také bývalé salony jako kanceláře, ve velké jídelně je zřízena tělocvična a kino. V letech 1949–1951 je na zámek umístěn tábor nucených prací pro ženy, ve kterém se mají prostitutky a zlodějky učit novým pořádkům skrze práci v zemědělství. Po roce 1948 se Uherčice ocitají v přísně střeženém hraničním pásmu a na zámek se stěhuje rota Pohraniční stráže. To, že je zámek nejen neudržován, ale také systematicky ničen, asi nemusím připomínat. Vojáci používali barokní sochy jako evičné terče, zbylým nábytkem se topilo a hnůj ležel úplně všude. Armáda opustila zámek na konci 60. let, a když se zřítí-

la v polovině 70. let vstupní věž, vyklidil budovy i státní statek. A zámek? Ten byl ponechán svému osudu. V 80. letech na něj byl dokonce vypsán demoliční výměr. Ale demolice by byla tak drahá, že ji nikdo nechtěl zaplatit, a tak k ní naštěstí nedošlo.

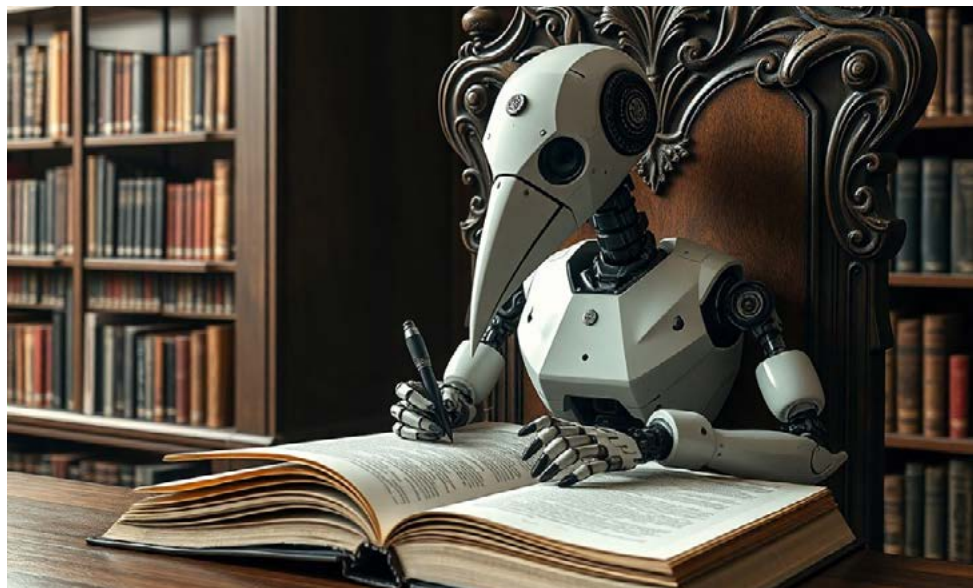
Teprve v roce 1994 převzal objekt do správy Národní památkový ústav. Zámek měl narušenou statiku, teklo do něj, propadaly se stropy a nebylo zde jediné zasklené okno. Teprve tehdy se pomalíčko začalo s rekonstrukcí. Zámek byl v té době také poprvé zpřístupněn veřejnosti a prezentován v tomto poničeném stavu. V počátečních letech to šlo velice pomalu a hlavně se dělaly věci, které nejsou na první pohled vidět, jako je statika nebo střechy. Teprve v roce 2018 se podařilo získat větší částku od Evropské unie v rámci programu IROP a v roce 2021 byly opravené interiéry otevřeny veřejnosti. V průběhu 90. a nultých let se postupně podařilo dohledat alespoň část původního mobiliáře, takže dnešní expozice jsou tvořeny většinou mobiliářem uherčickým nebo alespoň z ostatních collaltovských sídel, doplněných ze svozů. Během velké rekonstrukce byly zrekonstruovány nejen nástěnné malby, parkety, ale také štuky, z nichž některé prošly opravdu náročným procesem. Vzhledem k narušení statiky některých stropních konstrukcí musely být některé štukové stropy rozřezány, sejmuty dolů a teprve po vytvoření nových stropů vráceny zpět na původní místo.

Rozhodně není ještě vše hotovo, ale na opravách se postupně pracuje a dá se říct, že i když do Uherčic přijedete opakovaně, vždy najdete něco nového, co se právě opravilo. A proto vás zvou na návštěvu tohoto krásného a trochu pozapomenutého klenotu na hranici nejen dvou států, ale také věků.

Text a foto: Martin Koplík

JAK AI OVLIVŇUJE SVĚT KREATIVITY

V současných dnech je horkou aktualitou ve světě kultury a umění téma „klasické umění versus robotické“. Na různých webech si o tom můžeme přečíst mnoho zamyšlení i nekonečných diskusí. Rozhlédněme se kolem nás. Jeden uživatel rodič chatbotovi zadává už běžné doučování z matematiky a gramatiky pro malého školáka, protože místní pan učitel je zavalen jinou školní organizační a vědeckou prací. Další uživatel váhá robotovi svěřit překlad z angličtiny do češtiny, jelikož naše řeč je velice bohatá i obtížná na slovní ekvilibristiku i gramatiku. Jiný uživatel z umělecké hrdosti a člověčenství však náporu robotů dosud odolává. A jsou i tací, kteří s robotem napsali román. Třeba jako jedna japonská autorka, která vyhrála literární soutěž. Cenu dostala, mohla by mít radost. Setkala se však s rozpačitou reakcí literárních odborníků. Dohadují se, nakolik je její kniha umělecky a lidsky autentická. Zjistilo se, že obsahuje některé pasáže vygenerované robotem. Autorka se brání, že knihu vytvořila sama. Pokud jde o vygenerované pasáže, ano, ty jsou od robota, proto si přála, aby v knize robot sám promluvil, je to přece kniha o něm, tak mu na chvíli předala slovo.

Dohadů je víc...

Ve světě literatury se volá po větší transparentnosti.

Co kdyby například zmíněná autorka knihu sama nenapsala, jen „promptovala“... Kdo potom by byl autorem? Na jedné straně je tu člověk, „promptér“, bez jehož promptů by text nevznikl. Na druhé straně je zde robot, bez jehož práce a „otrocké dríny“ by text také nevznikl. Otrocké dríny? Robot to má bleskově zmáknuté a disponuje ohromným objemem informací. Jsou tu navíc ve hře také autoři původních

podkladů, bez nichž by robot výsledný text nevygeneroval... Tito autoři zase předtím použili úryvky i citace jiných autorů... A co když autor textu převezme text jiného autora, nevěda, že ten jiný autor předtím převzal text vygenerovaný robotem?

Virální versus humánní

A my chceme, aby robot myslel a cítil jako člověk, i když „je i není z našeho světa“. Ze světa ano, ale z úplně jiného těsta. Dle virálních expertů stále přibližujeme robota člověku. Dle

psychologů a humanistů jde spíš o svět „iluzí“. I kdybychom do robota nalili všechno svoje IQ, člověka by to nestačilo nahradit. Člověka nedělá jen soubor vědomostí, ale i jeho přístup k nim, osobitost, charakteristická lupa pohledu a názor. V umění i publicistice originalita, lidskost a empatická adresnost. Lidi jako celistvé bytosti pouhé IQ nedělá, je tu EQ, osobnost, vrozený talent a životem získané zkušenosti, zaměřenost na určité věci a také schopnost dělat si názory.

Kreativita versus výkon

Lze lidskou a robotickou kreativitu srovnávat lupou pouhého „klikbajtového“ výkonu, bez ohledu na její hloubku, která se nedá získat u člověka umělce ve vteřinách? Stane se z umění pouhý „ring“, „kolbenka“ či „fitko“ (nepleťme si kulturu s kulturistky) nebo „rychlé bistro“?

Umění versus řemeslo

Chodíme do galerií, obdivujeme krásné obrazy, mezi nimi jsou i díla renesančních malířů. Měli zlaté ruce, spíš zlaté štětce, dokázali odvážit správnou dávku i podíl a proporcí umění i řemeslné práce. Asi proto se ta díla dochovala věky. Umění i řemeslo byly spojené nádobí. Mnoho tvůrců se propracovalo k užasnému umění díky své řemeslné ryzosti a pili. Existují výtvarné uměleckořemeslné obory, ve kterých si podává umění ruku s řemeslem. Tak je tomu i v literatuře a v textovém umění. Kdyby AI dělala místo té často zmiňované „lidské otročiny“ jen vše řemeslné i v umění, postrádali by lidé možnost se k výsostnému „elitnímu“ umění vůbec propracovat a také umělecké školy, kde se tomu všemu studenti teprve učí, by pak byly zbytečné.

Co se o tom v médiích píše

Jan Kubita, 14. 6. 2023, HN. CZ: „Mají čeští spisovatelé strach z umělé inteligence?“

...v květnu oznámil autor sci-fi literatury Tim Boucher, že za pouhých devět měsíců vytvořil 97 knih s pomocí umělé inteligence. Každá z jeho povídek a novel měla mezi dvěma a pěti tisíci slovy a obsahovala 40 až 140 obrázků vytvořených některým z nástrojů využívajících strojové učení. V průměru mu výroba jednoho kusu trvala šest až osm hodin, ale některé byly hotové za pouhé tři hodiny. „Svá“ díla prodává Boucher online v cenovém rozpětí od dvou do čtyř dolarů.“

Jana Benediktová, 18. 11. 2024, ČT 24 Česká televize. CZ: „Lidštější než lidské.“

... Michele Elamová, která na Stanfordově univerzitě učí angličtinu a věnuje se také umělé inteligenci, vidí ve věrohodnosti generované poezie riziko i pro samotné čtenáře. Obává se, že v takové poezii se pro lidi ztratí spojení umění s žitou realitou. „Může to omezit naše způsoby chápání našich světů, vzpomínání na minulost a představování si budoucnosti,“ poznamenala pro magazín Forbes.“

Barbora Vičarová, Petr Michl, 20. 4. 2023, Focus age. CZ: „Konec nekreativní otročiny.“

... nebezpečím pro umělce pak může být, že AI zrychlí cestu mezi nápadem a realizací natolik, že právě samotný nápad bude stát za absolutní většinou hodnoty díla. Takováto demokratizace pak může vést k násobně většímu množství lidí, kteří se budou chtít věnovat umění, a tím i poklesu hodnoty statusu umělce a pravděpodobně i odměny za něj.“

Kateřina Zemanová, 6. 4. 2021, Glosa, ČT Art

... ušetření repetitivních činností může umělcům samozřejmě pomoci. Jenže lidské bytosti nefungují tak, že bez ustání produkují kreativní nápady. Člověk potřebuje „vypínat“ a dělat něco „nekreativního“, aby se tvůrčí energie nasměřovala a mohla znovu proudit. To je jedna věc. A druhá: Bude po tolikeré umělecké kreativitě, již nejspíš otevře prostor umělá inteligence, poptávka? Současným konzumentům masové kultury často ke štěstí stačí obrázky z Ikey, dojmají se rádiovými vykopávkami a čtení říkájí i tomu, když brouzdají Twitterem. Umělá inteligence jako taková nejspíš nebude hrozbou pro umělce; opravdu pro ně může být partákem, s nímž se naučí nějak vyjít a spolupracovat. To je už teď víceméně zřejmé. Hrozbou pro umělce bude daleko spíš náš vkus a citlivost k tomu, čím se obklopujeme. Což se konkrétně v naší zemi stává ještě větší výzvou ve chvíli, kdy se plánuje navýšit časová dotace hodin informatiky na úkor přírodovědných, společenských a uměleckých vzdělávacích oborů. Současná spotřební kultura nebere umění jako něco, co nás může prostoupit a obohatit, nýbrž coby spotřební artikl zaplňující prázdnou zeď nebo chvíli. ...Bude to spíše výzva pro nás, abychom se nespokojili se životy, v nichž kulturní potřeby plní kompiláty uměleckých děl bez nároku.“

Text Daniela Hatinová

Vydává výbor Klubu kultury Syndikátu novinářů ČR pro své členy

Redakce časopisu KULTURA

Šéfredaktor:
Mgr. Hasan Zahirović, Ph.D. (hz)

Redakční rada:
PhDr. Marie Bahenská, Ph.D. (mb)
PhDr. Vojtech Čelko (čel)
Ing. Jaromír Hampl, CSc. (jh)
PhDr. Aleš Holub (ah)
Mgr. Jaroslava Smolová (sm)
Ing. Romana Velčovská (rv)

Korektorka:
PhDr. Karla Miloševičová

Grafická úprava čísla:
Jakub Tichý

**Redakční uzávěrka pro zaslání textů je stanovena na tyto termíny:
10. února, 10. května, 10. srpna a 10. listopadu.**

Pokyny pro autory

Fotografie na 1., 2., 3. a 4. straně obálky: Jaroslava Světlíková

Evidováno u Ministerstva kultury ČR pod číslem: E 11045
Tisk: INDIGOPRINT, s. r. o.
Distribuce: Adiservis, s.r.o.

Klub kultury Syndikátu novinářů České republiky
Senovážné náměstí 23, 110 00 Praha 1
klubkulturypraha@gmail.com
www.syndikat-novinaru.cz/kluby-regiony/kluby/klub-kultury/zakladni-informace/

